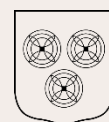

Kommunplan 2024

Orsa kommun

**ORSA
KOMMUN**

Fastställt av:	Kommunfullmäktige
Datum:	Datum: 2023-10-31
Dokumentet gäller för:	Dokumentet gäller för: Samtliga verksamheter
För revidering ansvarar:	För revidering ansvarar: Kommunchef
Diarienummer:	Diarienummer: KS 2023/242

Innehåll

Inledning	5
Kommunstyrelsens ordförande	5
Vision Orsa 2050	6
Den kommunala koncernen	7
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	8
Mål och uppdrag 2024–2026	10
Beskrivning av mål, indikatorer och uppdrag	11
Ett hållbart Orsa	15
Verksamheterna.....	17
Kommunstyrelsen	17
Utskottet för strategi.....	18
Utskottet för lärande	20
Utskottet för omsorg.....	21
Utskottet för Samhälle	22
Mora Orsa Miljö- och byggnadsnämnd.....	23
Gemensam gymnasienämnd.....	24
Gemensam nämnd för Social Myndighetsutövning	25
Gemensam servicenämnd för Löneadministration	26
Gemensam Servicenämnd IT.....	27
Orsa vatten och avfall AB (kommunalt bolag)	28
Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB (kommunala bolag).....	29
Övriga nämnder och verksamheter	30
Budget 2024 och plan 2025–2027.....	32

Sammanfattning av kommunens ekonomichef	32
Läsanvisningar och förklaringar till ekonomiska tabeller och grafer	34
1.1 Ramar 2024	35
1.2 Budget 2024 och plan 2025 – 2027	37
1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027	39
1.4 Solidiet kommun och koncern	40
1.5 Driftbudget	41
Bilagor till kommunplanen	42
Bilaga 1: Prioritering av planer 2024 Orsa	42
Bilaga 2: Investeringsplan 10-årig	42

Inledning

Detta är Orsa kommuns kommunplan och budget för 2024. Kommunplanen är ett politiskt beslutat dokument som anger mål, uppdrag, ekonomiska ramar och grunduppdrag för kommunens verksamheter. Kommunplanen bygger på vår vision, Orsa 2050, och våra mål har direkt koppling till visionen. Kommunens styrmodell anger hur verksamheterna arbetar med innehållet i kommunplanen. Styrmodellen finns att hitta på kommunens intranät och på orsa.se

Kommunstyrelsens ordförande

Nära och enkelt är ord som ofta nämns när jag samtalar med en företagare eller en kommuninvånare om hur det är att verka och bo i Orsa. Då blir jag glad. Närhet är en bra grund för att skapa en känsla av gemenskap och samhörighet, som är så viktigt i den oroliga tid vi lever i. Därför är delaktighet och inkludering ämnet i de kommande årens arbete med att nå visionen om Sveriges bästa invånardialog.

Kommunplan 2024 med mål och budget pekar ut riktningen för framtiden. Vi har minskat antalet mål och gjort en omarbetning för ökad tydlighet. De ekonomiska förutsättningarna är betydligt tuffare än för något år sedan till följd av en orolig omvärld med hög inflation och stigande räntor. Orsa har ett bra utgångsläge men vi kommer att behöva vidta åtgärder. Kommunstyrelsen har gett förvaltningen i uppdrag att ta fram förslag på åtgärder inom nio olika områden för att långsiktigt klara 1,5% målet.

Majoritetspartierna C och S har pekat ut äldreomsorg, skola, näringslivsklimat och en aktiv fritid som prioriterade områden. Fler bostäder för äldre, kvalitet inom äldreomsorg och skola, bostads- och kompetensförsörjning, främjande myndighetsutövning samt att i dialog med föreningslivet flytta fram positionerna inom fritidsområdet är exempel på viktiga delar i arbetet.

Vi har stora projekt på gång som kommer att bidra till kommunens utveckling. Spaden är i jorden för ett nytt särskilt boende som ska stå klart 2027. Därefter ska Lillåhem göras om till trygghetsboende. Överföringsledningen till Grönklitt är långt gången och kommer att färdigställas nästa år, vilket öppnar upp för fler detaljplaner. Ett antal intressanta bostadsexploateringsprojekt i centrum och södra Orsa planeras.

Även om jag kan oroas över saker som händer i landet och i vår omvärld känner jag tillförsikt och framtidstro med allt positivt som händer i Orsa!

Mikael Thalín(C), kommunstyrelsens ordförande

Vision Orsa 2050

I Orsa skapar vi med människor, inte för.

I Orsa får du vara den du är och bli den du vill.

I Orsa har alla människor plats att växa. Personlig utveckling och ny kunskap har en given plats i vårt samhälle där vi tillsammans hjälps åt att bygga bildning. Här tar vi till oss utbildningar från hela världen och här finns skolan mitt i byn. Här finns barns och ungas perspektiv med i allt vi gör. I Orsa skapar vi mötesplatser där vi utvecklar innovationer och tar idéer till handling. Vi tar vara på de kvaliteter vi har och lär nytt tillsammans. Här är vi nyfikna, har glimten i ögat och har modet att testa nya vägar. Här skapar vi vår framtid.

Vi agerar i en värld av ständig förändring. Vi knyter relationer och utvecklas med vår omvärld och tar in de regionala och globala perspektiven. Vår närhet och kreativitet gör att vi är en av de bästa platserna för samarbeten som skapar värde. Här är alla viktiga i arbetet med att skapa ett hållbart samhälle där vi vill leva, gammal som ung. I Orsa finns gemenskap, mod och skaparkraft.

I Orsa finns livskvalitet.

Att bo i Orsa är att leva.

I Orsa är naturen alltid tillgänglig och synlig. Här finns ett unikt centrum för upplevelser utomhus och här finns den orörda vildmarken och tystnaden. Orsa är en plats som vi är stolta över. Vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur och här behöver ingen vara ensam. Vi har ett liv i balans och det är tryggt att leva just här.

Vi har en fot i historien och en i framtiden. Här finns en kulturbygd med en särskild känsla och anda. Här finns hus som berättar vår historia och nya hållbara boenden som sticker ut. Orsa är en mittpunkt för musik och kultur och här finns en framtidstro där vi bevarar och skapar nytt med stolthet och glädje. I Orsa har vi tid och kraft att leva.

I Orsa gör vi saker möjliga.

I Orsa möter du det enkla.

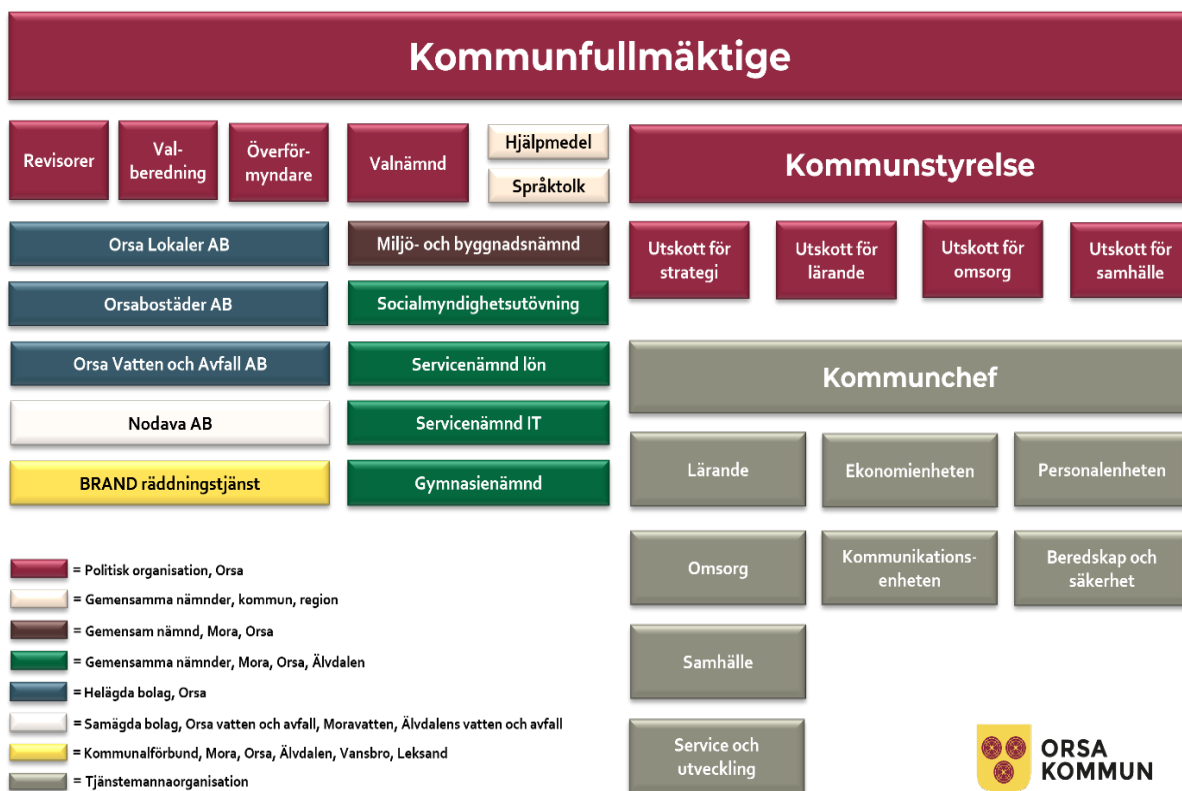
I Orsa finns en naturlig närhet och ständiga samtal mellan invånare, besökare, föreningar och företagare. Här finns en välkomnande öppenhet som lägger grunden för allt vi gör. Vi kommunicerar i alla riktningar och här finns Sveriges bästa invånardialog.

I Orsa gör vi saker tillsammans och på ett enkelt sätt. Här är det lätt att skapa, mötas, förnya och förvalta. Genom vår öppenhet är vi trovärdiga och har ett klimat där alla strävar efter bra lösningar för dem vi finns till för. Här både vill och hinner vi mer.

Vi och vår skog och mark, våra byar och centrum bjuder in till nya möjligheter. Här finns företagare och entreprenörer som erbjuder tjänster och produkter både lokalt och globalt. Här möter digitala lösningar både unika affärer och personlig service, vilket för många är ett resmål i sig. Här är det helt enkelt lätt att uppleva kvalitet. I Orsa gör vi det möjligt.

Den kommunala koncernen

Kommunkoncernen är det samlade begreppet för hela kommunens verksamheter. Här ingår såväl den politiska organisationen, tjänstemannaorganisationen samt helägda bolag. Kommunens uppgifter och befogenheter regleras ytterst av regeringsformen och kommunallagen.

I den kommunala koncernen ingår bolag där kommunen har minst 20 procents inflytande. Kommunen äger 35 procent i Oreälvens Kraft AB men inflytandet beräknas inte vara så stort att kommunens andel av bolaget ska konsolideras. Kommunen är även delägare i Visit Dalarna AB till 6,67 procent, och Inlandsbanan AB 6 procent.

Valet till kommunfullmäktige i september 2022 resulterade i följande mandat: Vänsterpartiet 2 mandat, Socialdemokraterna 7 mandat, Miljöpartiet 1 mandat, Centerpartiet 11 mandat, Kristdemokraterna 2 mandat, Moderaterna 3 mandat, Sverigedemokraterna 5 mandat.

Centerpartiet och Socialdemokraterna bildar politisk majoritet i Orsa kommun 2022–2026.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Orsa 2050

All styrning i Orsa kommun tar sin utgångspunkt i den gemensamma visionen, *Orsa 2050*. Visionen är beslutad av kommunfullmäktige under våren 2020 och ska fungera som en ledstjärna och vara styrande för hela kommunens utveckling. I det dagliga arbetet ska visionen vara vägledande i allt från målformuleringar till genomförande av uppdrag och aktiviteter.

Kommunens verksamheter styrs också på olika sätt av lagstiftning. Grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Kommunens verksamhet regleras i vissa fall även genom speciallagar för olika områden. Inom kommunen finns dessutom styrdokument som alla verksamheter är skyldiga att följa. I styrdokumenterna regleras ramar och gemensamma förhållningssätt för verksamheterna. I kommunens *Riktlinje för styrdokument* beskrivs de olika kategorierna och nivåerna av styrdokument i kommunen.

Mål- och resultatstyrning

Kommunens styrmodell¹ bygger på mål- och resultatstyrning. Det innebär att kommunfullmäktige beslutar om de övergripande mål som kommunkoncernen som helhet ska arbeta mot för att röra sig i riktning mot visionen. Målen följs upp med hjälp av indikatorer, som tillsammans med målen också är styrande. Utifrån de övergripande målen tar verksamheterna fram verksamhetsplaner.

Ekonomistyrning

Kommunens resurser ska användas och utnyttjas effektivt. Då resurserna är begränsade måste såväl uppdraget till verksamheterna som de arbetssätt som används inom verksamheterna planeras och genomföras i förhållande till de ekonomiska förutsättningarna.

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt. Kommunerna ska enligt lagen anta mål både för ekonomin och för verksamheten – så kallade finansiella mål och verksamhetsmål. De finansiella målen ger ramar för verksamhetens omfattning och resultat, och verksamhetsmålen anger hur medlen ska användas på ett ändamålsenligt sätt.

Uppdragsstyrning

Uppdragsstyrningen är den politiska ledningens mest konkreta verktyg. Särskilda uppdrag från den politiska ledningen beslutas årligen i kommunplanen. Ett uppdrag ska tydligt beskriva vad som ska utföras eller utredas samt tidpunkt för uppföljning och återredovisning.

¹ <https://orsa.se/download/18.16e2d86f1799e2f3ccb9a3/1621863898577/Styrmodell%20Orsa%20kommun.pdf>

Uppföljning och kvalitetssäkring

Det ligger på varje nämnd och bolag att ansvara för god kvalitet i uppföljningsarbetet och för att detta sker enligt en väl utarbetad process. Varje nämnd och bolag ansvarar för att regelbundet och systematiskt följa upp den egna verksamheten utifrån mål och resultat, kvalitet, ekonomi och personal.

I kommunens delårsrapport och i den avslutande årsredovisningen lämnar kommunstyrelsen en övergripande rapport till kommunfullmäktige om hur kommunen lyckats leva upp till de mål som finns i kommunplanen. I såväl delårsrapporten per augusti som i årsredovisningen redovisas måluppfyllelse, resultat, ekonomisk ställning och finansiering. Även en sammanställning av resultatet för hela kommunkoncernen, det vill säga kommunen och bolagen gemensamt, redovisas.

Internkontroll

Orsa kommuns internkontroll genomförs utifrån *Riktlinje för internkontroll*. Syftet med riktlinjen är att säkerställa att kommunstyrelsen och de kommunala bolagen upprätthåller en tillfredsställande internkontroll.

Internkontrollen ska säkerställa lagefterlevnad, ändamålsenlighet och kostnadseffektivitet i verksamheterna och att verksamheternas rapportering och information är tillförlitlig.

Mål och uppdrag 2024–2026

Kommunen har sju övergripande mål. Varje mål hör till ett målområde som har koppling till *Vision Orsa 2050*. Många av målen är kommunövergripande vilket betyder att flera verksamhetsområden tillsammans bidrar till att målen uppfylls. Samordning så att alla mål omhändertas sker via kommunledningsgruppen och ansvarig chef.

Utgångspunkten för de övergripande målen är att de ska rama in de områden som är viktigast. Inom de områden där det finns statlig styrning bör målen anknyta till den statliga målsättningen.

Målområde	Mål	Ansvar
I Orsa skapar vi med människor, inte för	Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	KS/SU/LÄ/SA
	Eleverna är trygga och längtar till skolan	KS/LÄ
	Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	KS/LÄ
I Orsa finns livskvalitet	Orsa har en bra äldreomsorg	KS/OM
	Orsas befolkning ökar	KS/SU/SA
I Orsa gör vi saker möjliga	Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	KS/SU/MBN
	Kommunen har en god ekonomisk hushållning	KS/SU

Förklaring förkortningar i tabellen:

KS = Kommunstyrelsen

SU = Utskott för strategi

LÄ = Utskott för lärande

SA = Utskott för samhälle

OM = Utskott för omsorg

MBN = Miljö och byggnadsnämnden

Beskrivning av mål, indikatorer och uppdrag

I följande avsnitt beskrivs de övergripande målen och hur de följs upp. Målen tillsammans med indikatorerna är styrande. Utöver de beskrivna målen har nämnderna och utskotten fått ett antal uppdrag från den politiska majoriteten. Precis som målen är varje uppdrag² kopplat till ett av de tre målområdena och följs upp och redovisas i årsredovisningen.

Symbolerna under varje målområde visar på hur respektive målområde och *Vision Orsa 2050* hänger ihop med de globala hållbarhetsmålen³.

Målområde: I Orsa skapar vi med människor, inte för...

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsas invånare upplever att de kan vara delaktiga i kommunens utveckling	KS, SU, LÄ, SA	Möjlighet till insyn och inflytande över kommunens beslut och verksamheter - <i>andel positiva svar ska öka</i> (SCB-medborgarundersökning)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>21%</td> <td>26%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	21%	26%	-	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
	21%	26%	-	öka	öka	öka									
	Möjligheterna att delta aktivt i arbetet med utveckling av kommunen (t.ex. genom medborgardialog, samråd) - <i>andel positiva svar ska öka</i> (SCB- medborgarundersökning)	SU													
	Barn och unga (åk 4–9) som har vetskap om sina möjligheter att påverka i samhället – <i>andel positiva svar ska öka</i> (Lupp-enkät+ egen skolenkät)	LÄ	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>47%</td> <td>44%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	47%	44%	-	öka	öka	öka
Utfall 2021			Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
47%			44%	-	öka	öka	öka								
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>26%</td> <td>38%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	26%	38%	-	öka	öka	öka			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
26%	38%	-	öka	öka	öka										
Eleverna är trygga och längtar till skolan	KS, LÄ,	Jag känner mig trygg i skolan (1–9) <i>andel positiva svar ska öka</i> (trivselenkät)	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>86,9%</td> <td>86,5%</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	86,9%	86,5%	-	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
86,9%	86,5%	-	öka	öka	öka										

² Flera av uppdragen löper under flera år och är därmed redan påbörjade.

³ Förenta nationernas 17 globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030)

		Andelen (%) elever (fk-g) med mer än 40% frånvaro ska minska	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>3,5%</td> <td>5,1%</td> <td>minska</td> <td>minska</td> <td>minska</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	3,5%	5,1%	minska	minska	minska	
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
-	3,5%	5,1%	minska	minska	minska										
Undervisningen stimulerar eleverna till lärande	KS, LÄ	Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen) – ska ligga på grönt/25% bästa kommunerna (Kolada)	LÄ												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>rött</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	rött	gult	-	grönt	grönt	grönt
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		rött	gult	-	grönt	grönt	grönt								
Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%) ska ligga på grönt/25% bästa kommunerna (Kolada)	LÄ														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>rött</td> <td>grönt</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	rött	grönt	-	grönt	grönt	grönt		
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
rött	grönt	-	grönt	grönt	grönt										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Genomföra invånardialoger i enlighet med policy och riktlinje för invånardialoger med fokusområde inkludering. Invånardialogerna med fokus på inkludering ska öka möjligheterna till delaktighet i de frågor som berör invånarna samt öka känslan av tillhörighet till platsen Orsa kommun och samhället i stort.	SU, SA	2023–2025

Målområde: I Orsa finns livskvalitet

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsa har en bra äldreomsorg	KS/OM	Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel% Orsa ska vara bland 25% bästa kommunerna/grön nivå (Kolada)	OM												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	gult	-	grönt	grönt	grönt
		Utfall 2021		Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026							
		-	gult	-	grönt	grönt	grönt								
		Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg – helhetssyn, andel % Orsa ska vara bland 25% bästa kommunerna/grön nivå (Kolada)	OM												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>-</td> <td>gult</td> <td>-</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> <td>grönt</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	-	gult	-	grönt	grönt	grönt
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023		Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026									
-	gult	-	grönt	grönt	grönt										
Orsas befolkning ökar	KS/SU/SA	Invånarantalet i Orsa ökar - ökar från år till år... (SCB statistik, februari)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6 918</td> <td>6 934</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	6 918	6 934	-	öka	öka	öka
		Utfall 2021		Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026							
6 918	6 934	-	öka	öka	öka										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Ta fram ett Program för fritid	SA	2024
Göra investeringar för ett grönare och attraktivare centrum, med fokus på Slipstenstorget.	SA	2024–2026

Målområde: I Orsa gör vi saker möjliga

Mål	Ansvar	Indikator	Ansvar												
Orsa har Sveriges bästa företagsklimat	KS/SU/MBN	Orsas plats i Svenskt Näringslivs ranking om lokalt företagsklimat förbättras - <i>ska förbättras från år till år</i>	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>72</td> <td>55</td> <td>48</td> <td>förbättras</td> <td>förbättras</td> <td>förbättras</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	72	55	48	förbättras	förbättras	förbättras	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		72	55	48	förbättras	förbättras	förbättras								
		Sammanfattande omdöme för företagsklimatet i kommunen (Svenskt Näringsliv) – <i>ska förbättras från år till år</i>	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>3,93</td> <td>4,21</td> <td>4,34</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	3,93	4,21	4,34	öka	öka	öka	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		3,93	4,21	4,34	öka	öka	öka								
		Företagsklimatet enligt insiktsmätningen (aggregerat NKI företagsärenden delområde bygg, miljö, livsmedel, servering) <i>ska förbättras från år till år</i>	MoB												
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>75</td> <td>78</td> <td>-</td> <td>öka</td> <td>öka</td> <td>öka</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	75	78	-	öka	öka	öka			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
75	78	-	öka	öka	öka										
Kommunen har en god ekonomisk hushållning	KS/SU	Kommunens resultat ska under perioden i genomsnitt uppgå till minst 1,5% av skatteintäkterna*	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>6,9%</td> <td>5,5%</td> <td>-</td> <td>minst 1,5%</td> <td>minst 1,5%</td> <td>minst 1,5%</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	6,9%	5,5%	-	minst 1,5%	minst 1,5%	minst 1,5%	
		Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026								
		6,9%	5,5%	-	minst 1,5%	minst 1,5%	minst 1,5%								
		* Enligt kommunens ekonomiska riktlinjer ska resultatet över en femårsperiod uppgå till minst 1,5 % av skatteintäkterna Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen ska uppgå till minst 20% (planperioden)	SU												
		<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>24,8%</td> <td>28,5%</td> <td>-</td> <td>minst 20%</td> <td>minst 20%</td> <td>minst 20%</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	24,8%	28,5%	-	minst 20%	minst 20%	minst 20%	
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
24,8%	28,5%	-	minst 20%	minst 20%	minst 20%										
Max 2 % avvikelse mellan prognos vid delårsbokslut och utfall vid årsbokslut.	SU														
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Utfall 2021</th> <th>Utfall 2022</th> <th>Utfall 2023</th> <th>Mål 2024</th> <th>Mål 2025</th> <th>Mål 2026</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>0,1%</td> <td>0,4%</td> <td>-</td> <td>max 2 %</td> <td>max 2 %</td> <td>max 2 %</td> </tr> </tbody> </table>	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026	0,1%	0,4%	-	max 2 %	max 2 %	max 2 %			
Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Mål 2024	Mål 2025	Mål 2026										
0,1%	0,4%	-	max 2 %	max 2 %	max 2 %										

Uppdrag kopplat till målområdet:

Uppdrag	Ansvar	Tidsperiod
Utreda och förbereda anläggandet av en gästbrygga vid ångbåtsudden.	SA	2024

Ett hållbart Orsa

Kommunens *Vision Orsa 2050* berättar om ett hållbart samhälle för alla där vi tar hand om varandra, vår miljö och vår natur. En viktig del i realiseringen av det är kommunens hållbarhetsarbete i enlighet med Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen.

För att styra kommunkoncernens verksamheter i en hållbar riktning finns flera styrdokument som anger riktning och sätter ramar för detta.

Kommunkoncernens resor och fordon är områden som kommunen har betydande rådighet över och de ska organiseras och drivas med så liten miljö och klimatpåverkan som möjligt och med god ekonomi, arbetsmiljö och trafiksäkerhet. Detta lyfts i både kommunens *Riktlinjer för anskaffning av fordon och drivmedel* samt i kommunens *Policy för resor och fordon*.

Svensk offentlig upphandling omsätter cirka 800 miljarder⁴ kronor årligen och kommuner står för en betydande del av detta. Kommuner har därför en stor möjlighet att driva på utvecklingen till ett mer hållbart samhälle genom att efterfråga socialt och miljömässigt hållbara produkter och tjänster.

Kommunens upphandlingspolicy anger att kommunens verksamheter ska jobba utifrån ett genomgående hållbarhetstänk i alla upphandlings- och inköpsfrågor. Kommunen ska sträva efter att reducera den totala miljöpåverkan i hela försörjningskedjan samt främja innovationer och alternativa lösningar. Kommunen ska även bidra till ett socialt hållbart samhälle genom att säkerställa att leverantörer har skäliga arbetsvillkor.

Kommunen kostpolicy anger i sin tur att kommunen ska verka för upphandling av närodlade produkter samt råvaror som bidrar till hållbar utveckling. En långsiktig målsättning är också att öka andelen lokalt producerade livsmedel från mindre och medelstora företag.

I den kommunala planen för avfallsförebyggande och hållbar avfallshantering handlar de övergripande målen bland annat om att mängden avfall som kommunen ansvarar för ska minska till förmån för hållbar konsumtion och ökad återanvändning. Avfallsplanen revideras och ny plan, som framöver kallas kretsloppsplan beslutas i början av 2024.

Det kommunala bostadsföretaget Orsabostäder deltar i Allmännyttans Klimatinitiativ där deltagande organisationer åtar sig att arbeta för Klimatinitiativets två övergripande mål; En fossilfri allmännytta senast år 2030 samt 30 procents lägre energianvändning⁵ till 2030. Orsabostäder har satt ett skarpare mål och arbetar mot 50 procents lägre energianvändning.

⁴ <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/om-offentlig-upphandling/>

⁵ (räknat från år 2007)

Det finns också en ambition från kommunens sida att fler av kommunkoncernens fastigheter ska få solcellsanläggningar på taken. Orsa lokaler har tagit fram en prioriteringslista för detta som de arbetar efter.

Alla ska kunna påverka sitt liv och utvecklingen i sin kommun. Det gäller även Orsas unga. I strategin *Dalarna- Sveriges bästa ungdomsregion* som är antagen av kommunfullmäktige i Orsa kommun, finns fyra målområden för perioden 2021–2024. Sammanfattat handlar målen om ungas möjlighet att vara delaktiga och kunna påverka sina egna liv, kommunen de bor i och länets utveckling.

För att komma dit krävs prioriteringar. Precis som *Vision Orsa 2050* uttrycker ska barn- och ungas perspektiv finnas med hela tiden, och ungdomsperspektivet ska beaktas i samtliga beslut som berör dem.

Som ett led i detta arbetar kommunen med Unga kommunutvecklare. Kommunutvecklare tar fram förslag kring hur Orsa kommun kan förbättra levnadsvillkoren för unga, utifrån ungas eget perspektiv. Från och med 2023 är kommunutvecklare anställda på helårsbasis, i stället för som tidigare endast under sommaren, vilket möjliggör kontinuitet i både dialog och insatser samt i återkopplingen till unga. Inför 2024 arbetar kommunutvecklarna särskilt med målet *Eleverna är trygga och längtar till skolan*.

Kommunen använder sig också av ungdomsenkäten LUPP (lokal uppföljning av ungdomspolitiken) för att ta reda på hur ungas livssituation ser ut i kommunen. Resultatet används både för att följa upp gjorda insatser, ta reda på behov av insatser och som underlag för prioriteringar

Under 2022–2023 gjordes ett större arbete med att undersöka folkhälsan och den sociala hållbarheten i kommunen. Statistik samlades in från Statistikmyndigheten (SCB), Skolverket, Folkhälsomyndigheten, Socialstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Kolada och Region Dalarna och analyserades i en rapport som presenterades för chefer och politiker i samband med kommunens boksluts- och framtidsdag. Delar av detta arbete kommer fortsättningsvis att följas upp årligen.

Rapporten lyfte bland annat inflytande och delaktighet i samhället samt en bra skolgång för barn och unga som centrala delar i arbetet för social hållbarhet och en jämlik folkhälsa. Skolan är en arena som når alla barn och unga och har därmed en grundläggande roll i arbetet för en god och jämlik hälsa, både i sin roll som ansvarig för utbildning, och som plattform för ett hälsofrämjande arbete. I de övergripande målen för 2024 (s.11–12) återfinns två mål kopplade till barn och ungas skolgång.

Verksamheterna

Kommunstyrelsen

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Magnus Bjurman (S), 2:e vice ordförande: Joakim Larsson (M)

Förvaltningschef: Marie Ehlin, kommunchef

Grunduppdrag

Kommunstyrelsen har helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens ärenden och ha uppsikt över övriga nämnders och gemensamma nämnders verksamhet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Kommunen har i dagsläget en god ekonomi och planerar långsiktigt för att klara av driftskostnader och investeringar. Den höga inflationen, höjda pensioner och stigande räntor är fortsatta utmaningarna kommande år.

För omsorgens del har inflödet av nya behov att ta hand om ökat inför 2024, vilket är en följd av den demografiska utvecklingen med fler äldre. Fokus kommande år är på att skapa en mer resurseffektiv verksamhet och på kompetensförsörjning.

Inom verksamhetsområde lärande fortsätter arbetet med att skapa ökad likvärdighet mellan kommunens skolor och förskolor. Orsars för- och grundskolor är i behov av renoveringar och anpassningar för att kunna erbjuda elever och personal en god pedagogisk miljö. Arbetet har påbörjats med förbättringar av utemiljö samt lokaler i för- och grundskolor.

Kommunen har ett gott näringslivsklimat och siktar på att bli ännu bättre på detta område. En reviderad näringslivsstrategi gäller för 2023–2026 med kompetensförsörjning, bostadsutveckling samt besöksnäring som prioriterade områden.

Prioriterade detaljplaner under 2024 är kopplade till bostads- och näringslivsutveckling. Kommunen arbetar med detaljplan för Löva Strand för fler bostäder söder om Orsa. Grönklittsgruppen har ett planbesked för en detaljplan och arbete med planprogram pågår parallellt för att utveckla området i stort. Planarbete i Viborg pågår av en privat exploatör som planerar bostäder.

Arbetet med att bygga ut överföringsledningarna till och från Grönklitt kopplade till det kommunala VA-nätet är påbörjat och planeras färdigställas halvårsskiftet 2024.

Uppdraget *Ett grönare och attraktivare centrum* fokuserar på Slipstenstorget och rondellen vid hotellet. *Riktlinjer för skötsel av kommunens mark* revideras och kommunens strategiska markinnehav ses över. Ett program och en handlingsplan för ökad trafiksäkerhet arbetas fram.

Byggnationen av det särskilda boendet Slipstenen på Storgärdet påbörjas under året. Slipstenen ska stå klart för inflyttning under 2027.

Utskottet för strategi

Ordförande: Mikael Thalín (C)

1:e vice ordförande: Magnus Bjurman (S), 2:e vice ordförande: Joakim Larsson (M)

Verksamhetsansvarig: Marie Ehlin, kommunchef

Grunduppdrag

Utskottet har i uppgift att bereda strategiska frågor och ärenden som inte bereds av andra utskott inför kommunstyrelsen, till exempel VA-planering, detaljplaner, näringslivsfrågor samt andra övergripande frågor som rör alla verksamheter. I kommunen finns enheter som utifrån sina olika perspektiv arbetar för effektiv och tydlig ledning och styrning av kommunens verksamheter. Det är kommunikationsenheten, personalenheten, ekonomienheten, service och utveckling samt beredskap och säkerhet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Kommunen har i dagsläget en god ekonomi och en viktig del i den ekonomiska styrningen är att ha en långsiktig planering av driftskostnader och investeringar. Ett av kommunens övergripande mål är att soliditeten för koncernen inte ska understiga 20 procent. Den höga inflationen, höjda pensioner och stigande räntor är fortsatta utmaningarna kommande år.

Invånardialoger och delaktighet

Kommunen vill i visionens anda utveckla dialogen med sina olika målgrupper. En inventering av vilka dialoger som pågår och som kommer att genomföras under 2024 görs. Återkopplingen till invånare efter slutförd dialog är mycket viktig. Ett dialogarbete på temat inkludering har påbörjats där flera verksamheter ingår. En arbetsgrupp som tar fram underlag för inkluderingsarbetet finns på plats.

Från och med 2023 har unga kommunutvecklare anställts på årsbasis, och inte bara under två sommarveckor som tidigare. Unga kommunutvecklare är ett sätt att säkerställa att ungas perspektiv finns med i processer och beslut som berör unga. Att detta arbete löper årsvis gör det möjligt för berörda verksamheter att ha kontinuitet både i dialog och insatser samt i återkopplingen till unga.

Digitalisering

Ett nytt lednings- och beslutsstöd, Hypergene, kommer att vara i bruk 2024. Ett ledningssystem är ett verktyg för chefer i arbetet med att planera och följa upp sin verksamhet. Arbetet med ett nytt intranät och en mer effektiv digital arbetsplats för kommunens medarbetare har påbörjats under 2023 och det nya intranätet planeras lanseras under kvartal 2 2024. Utvecklingen av nya e-tjänster som underlättar för kommuninvånarna fortsätter.

Näringslivsutveckling

Kommunen har ett gott näringslivsklimat och siktar på att bli bäst i Sverige. En reviderad näringslivsstrategi gäller för 2023–2026 med kompetensförsörjning, bostadsutveckling och besöksnäring som prioriterade områden. Under våren planeras erfarenhetsutbyte med kommuner som ligger högre än Orsa i Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimat. Upphandlingsprocessen ska också ses över under året för att öka tillgängligheten för kommunens företag.

Beredskap och säkerhet

Kommunernas ansvar att arbeta brottsförebyggande är utökat och 1 juli 2024 ska kommunen ha tagit fram en åtgärdsplan utifrån framtagna lägesbildsanalys. Ny överenskommelse om kommuners arbete med civilt försvar kommer under 2023. Planering för utökade arbetsuppgifter och utökat statligt bidrag finns kopplat till detta.

Kommunen tar under 2023 en ny risk- och sårbarhetsanalys vilket kan innebära åtgärder under 2024. Under februari ska kommunen rapportera årlig uppföljning av indikatorer, händelser, aktiviteter och ekonomi till länsstyrelserna enligt *Överenskommelse för kommunernas krisberedskap 2023*.

Lokalförsörjning

Kommunen jobbar kontinuerligt med lokalförsörjning via lokalförsörjningsplanen. Fokus är att få balans mellan tillgänglig lokalyta och de behov som finns. En lokalöversyn pågår och olika scenarier prövas för att effektivisera lokalutnyttjandet. Kommunen har i dagsläget större lokalyta än vad som krävs.

Förändrade rutiner inom kostens kök

Kostpolicy 2023–2026 innebär att andelen lokalt producerade livsmedel ska öka och att ekologiskt ska väljas i möjligaste mån. Respektive kök planerar egna matsedlar för att kunna anpassa matsedlar till de råvaror som finns tillgängliga. Genom flexibla matsedlar ska inköp justeras för att få bättre kontroll på kostnaderna när livsmedelspriserna ökat kraftigt.

Effektiv organisation med god arbetsmiljö

2022 infördes *Heltid som norm* inom omsorgens verksamheter och inom kostenheten. 2024 införs det i hela kommunen. Heltid som norm innebär att alla inom kommunals avtalsområde erhåller heltidstjänster med möjlighet att söka partiell tjänstledighet på 15 eller 25 procent.

Under 2024 kommer sidan *Lediga jobb* på externwebben att uppdateras med presentationer av olika yrkesroller för att locka fler sökande till Orsa kommun.

Vid den årliga uppföljningen av arbetsmiljön våren 2023 framkom att intranätet är ett arbetsmiljöproblem då det är svårarbetat för redaktörerna och svårt att hitta information för chefer och medarbetare. Det är därför med stor förväntan vi inväntar ett nytt intranät under kvartal 2 2024.

Utskottet för lärande

Ordförande: Susann Lindblad (C)

Vice ordförande: Elisabet Setterlund Alvarsson (M)

Verksamhetsansvarig: Christine Alexandersson, skolchef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Lärande har i uppdrag att skapa ett gott lärande i en trygg miljö där alla elever ska lyckas. Verksamhetsområdet omfattar grundskola, anpassad grundskola, fritidshem, förskola och musikskola. De fyra första områdena regleras av statlig styrning i form av skollag, skolförordning, Skolverkets föreskrifter och läroplaner för de olika skolformerna. Tillsynsmyndighet för verksamheten är den statliga myndigheten Skolinspektionen. Kommunen har fyra grundskolor, tre f-6 skolor och en 7–9 skola. Kommunen har också sex förskolor varav en är tillfällig. Det finns två fristående förskolor, där kommunen har tillsynsansvar, samt en fristående skola (f-6).

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Fokus det kommande året är skapa ökad likvärdighet mellan kommunens skolor och förskolor. Alla elever oavsett skolform ska ha en bra lärmiljö och möjlighet att lyckas. Detta präglar ledningsgruppen för lärandes arbete under 2024.

Lärande kommer under året fortsätta att fördjupa, utveckla och analysera kvalitetsarbetet i för- och grundskolorna. Ett fungerande kvalitetsarbete som harmoniserar med Skolverkets nationella kvalitetssystem är enligt Skolverket avgörande för att kunna främja alla barns och elevers utveckling och lärande. Ett tydligt och långsiktigt kvalitetsarbete bidrar också till att huvudmannens kompensatoriska uppdrag tydliggörs och riktade insatser får ett bättre utfall. Säkerställd dokumentation av det systematiska kvalitetsarbetet ute på skolorna sker genom arbete med den nya läroplattformen Meitner och med hjälp av analysverktyget Digilys.

Orsas för- och grundskolor är i behov av renoveringar och anpassningar för att kunna erbjuda elever och personal en god pedagogisk miljö. Under 2024 är fokus på ny hemkunskap- och slöjdsal på Orsaskolan, ny matsal på Digerberget samt renovering av lokaler på Brantudden. Arbetet med att planera för ett ökat behov av förskoleplatser fortsätter.

I maj 2023 fattade riksdagen beslut om ändringar i skollagen som innebär att det införs ett nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare inom skolväsendet. I lagändringarna som träder i kraft den 1 januari 2025 finns en struktur för kompetensutveckling och ett meriteringssystem för olika professioner. Lagändringen medför också en precisering av huvudmannens skyldighet gällande kompetensutveckling för personalen.

Skolverket presenterade i mars 2021 förslag om en ny nationell timplan. Om beslut fattas träder den nya timplanen i kraft tidigast läsåret 2024/2025. Kommunens heltidsresa ska vara klar i december 2024 och i augusti förväntas lärande genomgått omställningen. Heltid som norm omfattas av de medarbetare som ingår i kommunals avtalsområde.

Under året kommer lärande att arbeta med de förslag som Unga kommunutvecklarna tagit fram för att Orsas elever ska vara trygga och längta till skolan.

Utskottet för omsorg

Ordförande: Håkan Yngström (C)

Vice ordförande: Bengt-Åke Svahn (KD)

Verksamhetsansvarig: Jesper Karlsson, omsorgschef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Omsorg ansvarar för och genomför delar av det som brukar beskrivas som det sociala skyddsnetet. Här ges vård, stöd och omsorg till äldre eller de som har någon form av funktionsvariation.

Insatserna ska utformas så att de stärker den enskildes möjligheter att leva ett tryggt och självständigt liv. Stöd och hjälp till barn, ungdomar, familjer och vuxna kan även erhållas via individ- och familjeomsorgen.

Verksamheten är lagstyrd, det stöd och den omsorg som ges har den enskilde rätt till efter att ett myndighetsbeslut fattats i enlighet med den lagstiftningen – huvudsakligen socialtjänstlagen (SoL), lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och hälso- och sjukvårdslagen (HSL).

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Inflödet av nya behov att ta hand om har som tidigare prognostiserats ökat de senaste åren. Den trenden ser ut att fortsätta under 2024. Det är således av yttersta vikt att hitta tillbaka till att göra verksamheten än mer resurseffektiv.

Pandemin är slut, men arbetet med att återgå till en vardag som mer liknade hur det såg ut innan covid-19 bröt ut kommer att fortsätta även 2024. Det kan konstateras att äldreomsorgen blivit dyrare att bedriva då den numera kräver mer personella och materiella resurser än innan pandemin. Därtill är det avgörande att den fortsatta implementeringen av heltid som norm fortsätter skruvas till så att omställningen från den tidigare deltidsorganisationen blir så kostnadseffektiv som möjligt.

Satsningen på utbildning av omsorgens medarbetare fortsätter även under 2024. Det planeras för att starta en fjärde klass i den särskilda utbildning som delvis genomförs på arbetstid och leder till examen som undersköterska.

Det systematiska kvalitetsarbetet är fortsatt prioriterat. Här är det viktigt att vara konsekvent och uthållig då man vill åstadkomma genomgripande och beständig förändring. Verksamheten arbetar precis som tidigare i enlighet med årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet.

Byggandet av äldreboendet Slipstenen fortskrider enligt plan och beräknas stå klart för inflyttning under 2027. För att gå i mål med det kommer det naturligtvis krävas förberedelser och arbete med projektet även under 2024.

Utskottet för Samhälle

Ordförande: Magnus Bjurman (S)

Vice ordförande: Lars-Olov Simu (KD)

Verksamhetsansvarig: Birgitta Bogren, samhällschef

Grunduppdrag

Verksamhetsområde Samhälle arbetar med frågor som rör samhällsutveckling och omfattar enheterna Kultur och Fritid, Arbetsmarknad och Integration, Infrastruktur och Näringsliv. Lagar som styr verksamhetsområdet är bland annat plan- och bygglagen, väglagen samt bibliotekslagen.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

I bostadsförsörjningsplanen⁶ prioriteras åtgärder som ska leda till att Orsas befolkning ökar. Markanvisningar är aktuella och enskilda tomter lämnas till mäklare. Kommunen arbetar med detaljplan för Löva Strand med syfte att åstadkomma fler bostäder söder om Orsa. Ny vägsträckning E45 Vattnäs – Trunna projekteras och upprustning av Sandhedsbron påbörjas.

Uppdraget ett grönare och attraktivare centrum har fokus på Slipstenstorget och rondellen vid Orsa hotell. *Riktlinjer för skötsel av kommunens mark* ska revideras och kommunens strategiska markinnehav ses över. Ett program och handlingsplan med åtgärder och prioriteringar för ökad trafiksäkerhet arbetas fram.

Program för Kultur, som är framtagen i dialog med föreningar och andra aktörer, prioriterar områden och insatser på kulturområdet. Biblioteket samverkar i Dalabiblioteken, utvecklar programverksamheten, stärker läsfrämjande och utvecklar den digitala tillgängligheten för besökarna. En revidering av biblioteksplanen ska genomföras.

Program för fritid arbetas fram under året i dialog med föreningar. Målsättningen är att stärka föreningslivet, tillgängliggöra och utveckla befintligt utbud samt utveckla nya förslag. Organisationen stärks med en Fritidssamordnare.

Arbetsmarknad och Integration fortsätter utveckla processen ATA (Alla till Arbete), där deltagarna erbjuds arbetspraktik i interna verksamheter och i samverkan med näringslivet. Syftet är att deltagarna går vidare i sysselsättningen eller studier. En organisationsöversyn av enheten Arbetsmarknad och Integration ska göras under året.

Uppdraget Ökad Integration sker i samverkan med kommunens övergripande inkluderingsarbete.

Kompetensrådet för Mora, Orsa och Älvdalen samordnar det gemensamma arbetet inom kompetensförsörjning. Den lokala besöksnäringen har tagit fram en handlingsplan i samverkan med Visit Dalarna AB. Handlingsplanen är en del av näringslivsstrategin. En ny serviceplan upprättas i samverkan med Region Dalarna och Tillväxtverket. En avtalssamverkan föreslås mellan stadsnätet i Orsa och Mora i syfte att framtidssäkra stadsnätet bland annat genom ökad anslutningsgrad, dokumentation och säkerhetsarbete.

⁶ Bostadsförsörjningsplanen revideras under hösten 2023.

Mora Orsa Miljö- och byggnadsnämnd

Ordförande: Joakim Linder (MOP), Mora kommun

1:e vice ordförande: Per-Erik Wiik (C), Orsa kommun, 2:e vice ordförande: Peter Helander (C), Mora kommun

Förvaltningschef: Lena Bergman, Miljö- och byggnadsförvaltningen

Grunduppdrag

Miljö- och byggnadsnämnden är en gemensam nämnd i samverkan Mora/ Orsa och fullgör de uppgifter som inte åligger kommunstyrelsen eller annan nämnd, inom byggnadsväsendet och byggnadsverksamheten enligt plan och bygglagen (PBL). Undantaget är översiktsplaner, detaljplaner och områdesbestämmelser vilket är kommunstyrelsens ansvar.

Nämnden ansvarar också för bostadsanpassningsbidrag, mät- och kartfrågor, geografiska informationssystem (GIS), belägenhetsadresser och lägenhetsnummer, miljö- och hälsoskyddsområdet, energi- och klimatrådgivning, naturvård och kalkningsverksamheten för de samverkande kommunerna. Nämnden fullgör även kommunens uppgift och ska besluta i myndighetsärenden (tillsyn och tillstånd) enligt alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lag om handel med vissa receptfria läkemedel, och därtill hörande regelverk samt vara remissinstans till spelinspektionen

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Runt om i Sverige är det en tydlig trend att det råder stor brist på bostäder vilket märks av även lokalt. Bygglovsansökningarna har under de senaste åren varit rekordhögt vilket påverkat hela förvaltningen, men nu kan en markant avmattning ses. Förvaltningen ser en stor utmaning med att bedöma ärendinflödet både på kort och lång sikt.

Behovet av bostäder är dock fortsatt stort i både Mora och i Orsa så framtagande av nya detaljplaner är prioriterat. Där det är möjligt ska resurser ställas om från bygglov till detaljplanering.

Digitalisering blir en viktig utvecklingsfråga de närmsta åren. Det nya handläggarstödet för bygglov med integrerade e- tjänster har effektiviserat bygglovsprocessen väsentligt. Motsvarande utveckling behöver nu genomföras för ärenden i ärendehanteringssystemet Ecos med integrerade e- tjänster och automatiserade processer. Integrerade e- tjänster digitaliserar all kommunikation och hantering av ärenden. Återkoppling sker automatiskt när det kompletteras med robotfunktion för att ge kunden löpande information i det pågående ärenden. Tvåvägskommunikationen från ärendehanteringssystemet är nyckeln för detta arbete.

Det nya lagkravet på digitala detaljplaner innebär ett nytt arbetssätt som implementeras allteftersom. Införande av en obruten digital samhällsbyggnadsprocess fortsätter där nästa steg är byggnader och digitala översiktsplaner. Något som kommer är även arbetet med att digitalisera äldre detaljplaner, där en förstudie är första steget, vilket kommer att kräva resurser. Förbättringsarbete av olika slag, inte minst digitala lösningar och integreringar mellan olika system, väntas behöva fortsatt fokus framåt för att ge än bättre effektivitet och enklare vardag för medborgare och företagare.

Den gemensamma förvaltningen och nämnden ger stora möjligheter till utveckling och förändring. Ett förvaltningsövergripande administrationsteam införs i syfte att samordna och förstärka nämndens administrativa processer ur ett service-, kvalitets- och effektivitetsperspektiv.

Gemensam gymnasienämnd

Ordförande: Johan Hed (C), Mora kommun

1:e vice ordförande: Anders Rosell (S), Orsa kommun, 2:e vice ordförande: Henrik Skottheim (C), Älvdalens kommun

Förvaltningschef: Lena Rowa, gymnasiechef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar i den gemensamma gymnasienämnden – Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Syfte med samverkan är att optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen och verka för kvalitetsförbättringar.

Mora gymnasium erbjuder sex högskoleförberedande program, nio yrkesprogram och idrottsutbildningar inom ett flertal idrotter. Mora gymnasium bedriver även lärlingsutbildning, fyra introduktionsprogram, anpassad gymnasieskola, grundläggande vuxenutbildning, gymnasial vuxenutbildning, yrkeshögskola, Komvux som anpassad utbildning på grundläggande och gymnasial nivå, SFI och hjälp till distansstudier för elever som läser på högskolor via högskolecentrum. Totalt har Mora gymnasium cirka 1000 gymnasieelever och cirka 500 elever inom vuxenutbildningen.

Tillsammans med vuxenutbildningen utgör gymnasieskolan en bas för arbetsmarknadens kompetensförsörjning. En fullföljd gymnasieutbildning är ett led i ett livslångt lärande.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Unga från Mora, Orsa och Älvdalen har fortfarande i hög utsträckning Mora gymnasium som sitt förstahandsval och idrottsutbildningarna är fortsatt populära med sökanden från hela landet. Elevantalet ser ut att öka de kommande åren, främst från Mora kommun. Med det ställs krav på utökade lokaler och att befintliga lokaler renoveras och anpassas för dagens och framtidens pedagogik.

En ökning av elever från grundskolan som har en relativt lång väg för att bli behöriga till ett nationellt program kan ses. Där är samarbetet med grundskolorna en viktig pusselbit för att brygga över mellan de båda skolformerna. I de enkätundersökningar som genomförts på skolan ser vi att eleverna är trygga och att det är god studiero på skolan. Under 2024 genomförs ett arbete för att öka elevernas tillhörighet till klassen och elevernas delaktighet med målsättningen att bland annat minska den anmälda frånvaron.

Vuxenutbildningen ska under 2024 fortsätta verka för god samverkan med kommuner, företag och näringsliv kring kompetensförsörjning. I projektet Yrkesväg där målet är att fler utrikesfödda får relevanta utbildningsinsatser som ökar anställningsbarheten och leder till egen försörjning samverkar vuxenutbildningen med kommunernas enheter för arbetsmarknad och integration samt individ- och familjeomsorgen. Projektet har uppmärksammat behovet av att alla kurser på SFI har ett arbetslivsfokus i undervisningen. Eleverna på SFI ska därmed komma närmare arbete och egen försörjning.

Vuxenutbildningen har inlett projektet *Steget före* tillsammans med Mora, Orsa och Älvdalens kommuner för att hitta vägar framåt för personer som är utan jobb och/eller försörjning.

Gemensam nämnd för Social Myndighetsutövning

Ordförande: Bert Persson (C), Mora kommun

Verksamhetschef: Camilla Mahlberg, T.f. Myndighetschef, Norra Dalarnas myndighetservice

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma nämnden för Social Myndighetsutövning - Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Nämnden ansvarar för myndighetsutövning gällande äldreomsorg, funktionsvariationer, familjerätt samt för systemadministratörer.

I verksamheten för äldre och de med funktionsvariationer regleras verksamheten främst av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). De personer i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner som uppfattar sig ha ett behov av stöd har rätt att få sin ansökan om bistånd/stöd prövad. Prövningen sker genom en formaliserad process, där myndighetsutövaren står för bedömningen av hjälpbehovet samt beslutar om eventuell insats. Respektive kommuns socialförvaltning ansvarar för att verkställa det bistånd som har beviljats.

För familjerätten regleras verksamheten främst av föräldrabalken (FB) och SoL. Familjerätten handlägger ärenden gällande vårdnad, boende och umgänge samt faderskap och adoption. Flertalet av dessa beslutas av allmän domstol där familjerätten lämnat yttranden/upplysningar/utredningar, i vissa frågor kan nämnden själv bestämma. En annan viktig del av familjerättens verksamhet är en rådgivande verksamhet, frivilliga samarbetsamtal.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Förutom att kunna möta behoven hos den ökade andelen äldre i Mora, Orsa och Älvdalens kommuner behöver nämnden även ta höjd för stora pensionsavgångar. Därför planeras en översyn av hela organisationen.

Genomlysningen påbörjas redan 2023 genom ett omfattande arbetsmiljö- och utvecklingsarbete inom Norra Dalarnas Myndighetservice som syftar till att få en långsiktigt hållbar och effektiv organisation. Målet är att över tid ha kompetent personal i alla delar av verksamheten och att en effektiv och rättssäker myndighetsutövning bedrivs. Detta ger förutsättningar för kommuninvånare att få rätt stöd och hjälp och att verksamheten kan hantera den ökade ärendemängden som förväntas fortsätta de närmsta åren.

Effekter av samsjuklighetsutredningen samt lag- och regeländringar inom LSS kommer troligen att medföra ett ökat antal komplexa och omfattande ärenden.

En ny Socialtjänstlag väntas presenteras under 2024. Den preliminära tidsplanen för införande av ny lagstiftning är i juli 2025. Den nya lagen kräver, men ger även möjlighet, till ett förebyggande, tillgängligt, tillitsskapande och kunskapsbaserat nytt arbetssätt.

Gemensam servicenämnd för Löneadministration

Ordförande: Kjell Tenn (C), Älvdalens kommun

Förvaltningschef: Jennie Mörk, Lönechef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma servicenämnden för Löneadministration - Mora, Orsa och Älvdalen. Älvdalen är värdkommun⁷. Nämndens verksamhet genomförs av Norra Dalarnas Löneservice och är en gemensam enhet för löneadministration i kommunerna Älvdalen, Orsa och Mora.

Norra Dalarnas Löneservice hanterar även löner åt de kommunala bolagen Morastrand AB, Nodava AB, Orsa Lokaler AB, Orsabostäder AB, Norra Dalarnas Fastighets AB och ägarbolag till dessa bolag samt Brandkåren Norra Dalarna. Totalt 14 organisationer.

Uppdraget är att ge service och stöd till chefer inom det löneadministrativa området. Förutom handläggning av löner består en stor del av verksamhetens arbete av support och utveckling av systemstöd inom löne- och personalområdet.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Enheten är en resultatenhet som finansierar verksamheten genom sålda tjänster i form av producerade lönespecifikationer per kommun och genom månadsavgifter från de kommunala bolagen och kommunalförbundet.

Den digitala utvecklingen och komplexiteten inom löneområdet sätter allt högre krav på vilken kompetens som krävs inom enheten. Löneservice är på god väg att stärka kompetensen inom områden som systemunderhåll och systemfunktioner, samt att utbilda slutanvändare.

Under 2024 inleds en förstudie om upphandling av Lön/HR-system. Upphandlingen är planerad till 2025. Om nytt system vinner upphandlingen ska det införas under 2026. Nuvarande avtal kan förlängas som längst till 2027. Upphandlingen kommer att belasta verksamheten både ekonomiskt och resursmässigt. I budget för 2024 ligger kostnad för experthjälp under förstudien i form av konsult.

Utveckling och förbättring av funktioner är ett ständigt pågående arbete. Övriga prioriterade mål under närmaste åren är; att slutföra införandet av digitala anställningsavtal, fortsätta med utbildningsinsatser, flytta kvarvarande delar i systemen från klient till webbmiljö, förbättringar av schemahantering, fler digitala möjligheter till lönerapportering och automatisering av manuella, återkommande och regelmässiga processer.

⁷ Ordförandeskapet roterar mellan deltagande kommuner.

Gemensam Servicenämnd IT

Ordförande: Anna Hed (C), Mora kommun

Förvaltningschef: Matthias Grahn, IT-chef

Grunduppdrag

Tre kommuner samverkar kring den gemensamma servicenämnden för IT - Mora, Orsa och Älvdalen. Mora är värdkommun. Ordförandeskapet roterar mellan de deltagande kommunerna.

Den gemensamma partsavsikten avser samverkan kring gemensamma IT-resurser inom strategisk utveckling, projekt, objektförvaltning, samt drift och IT-säkerhet.

Nämnden ska genom samordning av verksamheter optimera den ekonomiska effektiviteten, säkerställa kompetensförsörjningen, och verka för kvalitetsförbättringar. Nämnden ansvarar för och ska ge ett effektivt IT-stöd till de samverkande kommunernas verksamheter. Stödet till kommunerna tillhandahålls i form av tjänster.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Behovet av IT, digitalisering och tillhörande tjänster är fortsatt stort och det ökande behovet kommer inte att avstanna. I och med det instabila säkerhetsläget som Europa befinner sig i så är fortsatt fokus på hållbar och säker utveckling. Idag finns i stort sett den IT-utrustning som behövs ute i verksamheterna och nu vänds blickarna till hur de digitala verktygen kan nyttjas på bästa sätt.

Ett viktigt utvecklingsarbete under 2024–2025 är att enheten för digitalisering, innovation och teknik ställer om organisationen så att rätt resurser och kompetens finns för att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. De tekniska plattformarna måste vara säkra och uppdaterade med de tjänster som krävs för att kunna ha en bra digital process. Exempel på sådana är exempelvis betalnings-, identitets- och signeringstjänster. IT-driften ska fortsätta att standardiseras och konsolideras för en stabil och säker drift till en rimlig kostnad.

Händelser som kommer att ha betydande påverkan på vår och övriga kommunala verksamheter är:

- Instabila säkerhetsläget i omvärlden med ökade cyberangrepp
- I och med allt snabbare digitaliseringstakt så ökar behovet och kravet på informationssäkerhet och därmed IT-säkerhet och en god infrastruktur
- Medborgarnas krav på e-tjänster
- Arbetsgivarens behov att effektivisera med hjälp av digitalisering för att kunna möta de demografiska utmaningarna
- Kompetensförsörjningen
- Osäker kostnadsutveckling på grund av brist på komponenter och hög inflationstakt som driver upp kostnaden för hårdvara och tjänster.

Det ställs högre krav på att verksamheterna ska digitalisera och det är svårt att förutse vilken takt det kommer att ske. Detta påverkar i sin tur dimensioneringen av enheten för digitalisering, innovation och teknik och dess resurser. Det ställer krav på att finansieringsmodellen för digitaliseringen tydliggörs och kommuniceras.

Orsa vatten och avfall AB (kommunalt bolag)

Ordförande: Leif Dahlfors (C)

Vice ordförande: Per Rudfeldt (M)

VD: Marilou Hamilton Levin

Grunduppdrag

Orsa Vatten och Avfall är huvudman för de allmänna Vatten och Avlopps (VA) -anläggningar i Orsa kommun. Bolaget äger även återvinningscentral samt avfallsanläggningar. Bolaget ägs till 100 procent av Orsa kommun. Driften och administrationen av VA- och avfallsverksamheten hanteras av NODAVA AB.

NODAVA AB ägs gemensamt av Orsa Vatten och Avfall AB, Moravatten AB och Älvdalen vatten och avfall AB och ansvarar för verksamhetsdriften inom vatten- och avfallsområdet inom de tre kommunerna. NODAVA AB har sitt huvudsäte i Orsa kommun.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Enligt ägardirektivet ska Orsa Vatten och Avfall bedriva sin verksamhet på ett sådant sätt att kostnaderna för verksamheten täcks genom taxor. Vidare ska bolaget uppvisa ett nollresultat utifrån bibehållen standard på Va-anläggningar och VA-nät.

Orsa Vatten och Avfall har en investeringsplan som sträcker sig i 10 år. Enligt planen kommer bolagets investeringar att uppgå till dryg 180 MSEK de närmaste tre åren. Bland de stora investeringarna kan nämnas Löva Strand och VA-utbyggnad i Stenberg som finns i kommunens plan. Investeringar i Grönklittsområde samt Bunk avloppsreningsverk är också exempel på stora investeringar de närmaste åren. Samtliga investeringar inom VA finansieras genom lån. Driftbudgeten påverkas i form av högre kapitalkostnader.

Avfallshantering bedrivs enligt självkostnadsprincipen. Principen är att avgifterna ska täcka hela kostnad för avfallshanteringen. Driften av kommunens återvinningscentral sker i egen regi, medan insamling och behandling av avfall sker via entreprenörer och externa behandlingsanläggningar.

Den 1 januari 2024 träder en ny förordning i kraft vilket innebär att ansvaret för insamlingen av hushållens förpackningar övergår till Sveriges kommuner. I samband med det kommer hela FTI:s (Förpackningsinsamlingen) verksamhet att avvecklas. Så även Materialbolagens hela verksamhet kopplad till insamling av förpackningar. För att kunna överta ansvaret för insamling av förpackningar har Orsa Vatten och Avfall tecknat avtal med FTI om övertagande av återvinningsstationerna inklusive insamlingsbehållarna från och med årsskiftet.

Senast 2027 ska fastighetsnära insamling (FNI) ske gällande förpackningar av papper och kartong, plast, metall och glas. Detta alltså utöver den fastighetsnära insamlingen av matavfall och restavfall som redan sker i dag.

Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB (kommunala bolag)

Ordförande: Bernt Westerhagen (C)

Vice ordförande: Leif Altner (M)

VD: Roland Fällby

Grunduppdrag

Orsabostäder AB och Orsa Lokaler AB ska erbjuda attraktiva, trygga och livskraftiga miljöer för människor som vill bo och / eller verka i Orsa kommun nu och i framtiden. Bolagen ägs till 100 procent av Orsa kommun. Bolagen har egna organisationer inom fastighetsskötsel, lokalvård och köper administrativa tjänster mellan bolagen.

I nuläget har Orsabostäder cirka 2 000 boende i 760 bostäder samt 27 affärs- och kontorslokaler i sitt bestånd. Orsa Lokaler förvaltar lokaler där kommunen driver sin verksamhet; exempelvis skolor, förskolor, biblioteket, kulturhuset, gamla brandstationen, kommunhuset, Lillåhem, brandstationen och folkparken SKEER. Orsa Lokaler äger och förvaltar också en industrifastighet på Borns industriområde, där ett tjugotal hyresgäster driver olika verksamheter.

Planeringsförutsättningar och prioriteringar 2024

Orsabostäder har ett eftersatt underhåll på sina bostäder. En prioriteringsordning gällande byggnader och åtgärder finns därför i underhållsplanen och ett arbete kring effektiva och ekonomiska bad- och köksrenoveringar har påbörjats.

Orsabostäder utför NKI (nöjd-kund-index) mätningar vartannat år för att ta reda på hur hyresgästerna trivs och vad de önskar utveckla i bostadsområdena. Under 2023 har NKI-mätning utförts och underlaget från den ligger som en del i det långsiktiga budgetarbetet. Orsabostäder fortsätter också arbetet med besparingar på 3 000 tkr som styrelsen beslutade om 2021.

Kommunen har som mål att öka inflyttningen. Som ett led i detta kommer Orsabostäder under 2024 utveckla ett kontor/affärsbyggnad i centralt läge till lägenheter. I den markanvisning på Kvarteret Hästen som bolaget gett Lillskär pågår projektering för bostadsrätter där planen är att markavtal ska upprättas under 2024.

Orsa Lokaler har flera beställningar från kommunens verksamheter på olika om-, till- och nybyggnader. Projektet Slipstenen är under genomförande och ombyggnationen av köket på Lillåhem som påbörjades under 2023 intensifieras under 2024. Kommunens lokalförsörjningsplan ligger som grund för hur bolaget ska prioritera sina underhållsåtgärder och energiprojekt, samt för hur fastighetsportföljen ska formas långsiktigt.

Bolagens fastighetssystem kommer att fasas ut under slutet av 2025 och en översyn av behov och krav gällande nytt fastighetssystem påbörjas under 2024 för att sedan upphandlas och implementeras under 2025.

Bolagen är idag organiserade för att klara av den dagliga driften inom förvaltning och vara byggherrar för beställda och egna projekt inom renovering, tillbyggnad samt nyproduktion. Bostad- och lokalförsörjningsplanerna kommer också att vara ett verktyg för bolagens organisationsstrukturer i framtiden. Inför 2024 ska bolagen ta fram en ny affärsplan och verksamhetsplan som harmoniserar med kommunens vision och övergripande mål.

Övriga nämnder och verksamheter

Brandkåren i norra Dalarna - kommunalförbund

Brandkåren Norra Dalarna bedriver verksamhet till skydd mot olyckor i de fem medlemskommunerna Leksand, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalen.

Syftet är att tillgodose krav och intentioner i Lag (2003:778) om skydd mot olyckor samt att skapa goda förutsättningar att uthålligt arbeta med trygghet och säkerhet i det komplexa samhället. Kommunalförbundet ska också vara en aktiv part i kommunernas samlade arbete och samordning för skydd mot oönskade händelse och samhällsstörningar.

Överförmyndare i samverkan

Överförmyndaren är en obligatorisk kommunal tillsynsmyndighet som rekryterar, utbildar och utövar tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Överförmyndarens uppgifter framgår av lagar i föräldrabalken och förmyndarskapsförordningen. Överförmyndaren står under tillsyn av länsstyrelsen.

Orsa kommun samverkar med kommunerna Mora, Älvdalen, Vansbro, Rättvik och Leksand kring överförmyndarfrågor. Det gemensamma överförmyndarkansliet har sitt säte i Mora.

Överförmyndare i samverkan i övre Dalarna har till uppdrag att på ett enhetligt och rättssäkert sätt driva och utveckla verksamheten.

Språktolknämnden i Dalarna

Språktolknämnden i Dalarna är en gemensam nämnd för Region Dalarna, Avesta kommun, Borlänge kommun, Falu kommun, Gagnefs kommun, Hedemora kommun, Leksands kommun, Ludvika kommun, Mora kommun, Orsa kommun, Rättviks kommun, Smedjebackens kommun och Sätters kommun.

Den gemensamma nämnden möjliggör ett långsiktigt arbete där god kvalitet på språktolkverksamheten samt tillgången till språktolkar blir lättare att bibehålla. Borlänge kommun är värdkommun för språktolknämnden i Dalarna

Hjälpmedelsnämnden i Dalarna

I hjälpmedelsnämnden ingår Region Dalarna och länets 15 kommuner. Regionen är värdkommun och hjälpmedelsnämnden ingår i dess organisation.

Hjälpmedelsnämndens uppdrag är att erbjuda hjälpmedel, tillbehör och förbrukningsmaterial till de personer som omfattas av kommunernas och regionens ansvar. Nämnden ska också erbjuda tjänster inom bland annat behandling, förflyttning, kommunikation, kontinens och personlig medicinsk behandling.

Valnämnd

Valnämnden är på kommunal nivå ansvarig för att genomföra allmänna val till riksdagen, landstingsfullmäktige, kommunfullmäktige och till EU-parlamentet, samt för folkomröstningar som riksdagen eller kommunfullmäktige beslutat om.

Budget 2024 och plan 2025–2027

Sammanfattning av kommunens ekonomichef

Det läge som idag råder med hög inflation, höjda pensioner och stigande räntor ger en stor osäkerhet till budgeten trots de till synes stora ramökningarna. De ökade skatteintäkter räcker inte för att fullt ut täcka de ökade kostnaderna. Realt sett minskar kommunens utrymme vilket inte är unikt för Orsa kommun, de allra flesta kommuner har motsvarande utmaningar.

De förändringar som skett efter kommunstyrelsens beslut om ekonomiska ramar 2023-06-19 är:

- Inför 2024 kommer kommunens skattesats att sänkas från nuvarande 22,32 procent till 22,31 procent vilket sker till följd av en överenskommen skatteväxling med regionen avseende färdtjänstadministrationen. Förändringen blir resultatneutral då skatteintäkterna sjunker samtidigt som kostnaderna för färdtjänstadministrationen inte längre kommer att faktureras.
- En ny skatteprognos kom den 25 augusti 2023. Den visar att de totala skatteintäkterna för Orsa kommun 2024 beräknas bli 2,2 mkr högre än prognosen i april, vilket främst beror på högre inkomstutjämnning. Den senaste skatteprognos kom 5 oktober 2023, enligt den ökar intäkterna med ytterligare 2,4 mkr tack vare högre generella bidrag.
- Den senaste pensionsprognosen visar på stora kostnadsökningar för 2024 men även för 2025. Kostnadsökningen 2024 beräknas bli 2,2 mkr högre än beräkningen i april. Anledningen till ökningen är inflationen och med den stigande prisbasbelopp vilket i sin tur ger högre pensionskostnader.
- Inflationen har fortsatt att stiga under sommaren och uppgick i juli till 9,3 procent men har i augusti sjunkit till 7,5 procent att jämföra med 9 procent i augusti 2022. Förra året utgjorde energi- och livsmedelskostnaderna en stor del av förklaringen till inflationsökningen. I år utgör boräntor och livsmedel en stor del i uppgången samtidigt som energipriserna sänker inflationen.
- Investeringar, vilka bland annat påverkar avskrivningarna, eventuella räntekostnader och likviditeten, har skjutits framåt i tiden. Allt som planerats för 2023 kommer inte att genomföras 2023.

Budgeterat resultat för 2024 är 2,4 mkr vilket gör att resultatet uppgår till 0,5 procent av skatteintäkterna. Kommunen har de senaste åren genererat överskott vilket varit nödvändigt med tanke på de stora investeringar som planeras och kommer att kräva en god likviditet för att hålla nere lånebehovet och klara det höjda ränteläget.

Enligt kommunens ekonomiska riktlinjer ska resultatet över en femårsperiod uppgå till minst 1,5 procent av skatteintäkterna. Bedömning för perioden 2023–2027 är 1,1 procent. En osäkerhetsfaktor i planen för 2024–2027 är ränteutvecklingen som påverkar budgeten då kommunen kommer att

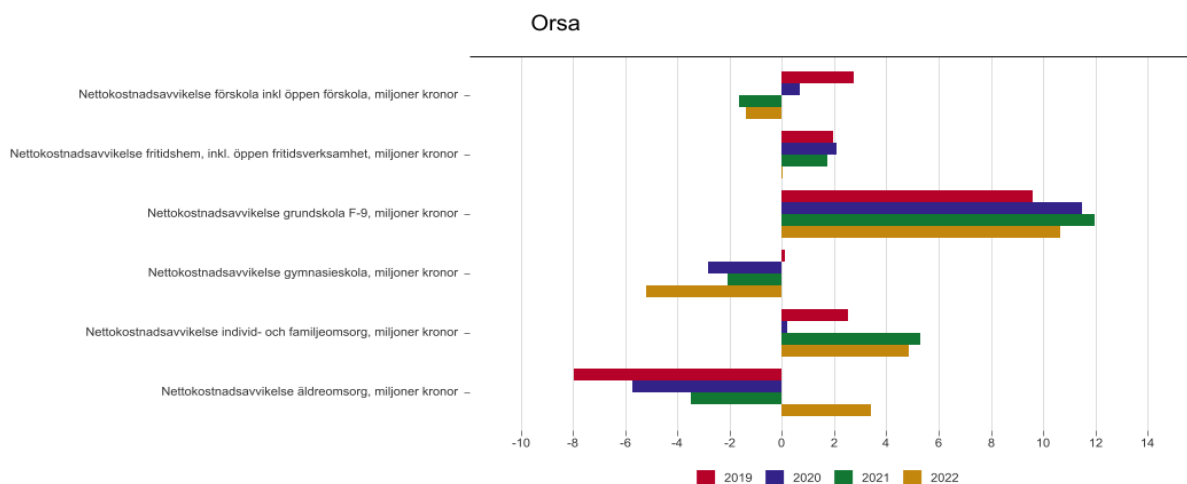

behöva låna för att finansiera planerade investeringar. För perioden ligger den budgeterade låneräntan i ett spann mellan 4,0–4,5 procent.

I delårsbokslutet 2023-08-31 prognostiserar nämnder och utskott ett samlat underskott om 4,6 mkr där samtliga nämnder, förutom kommunstyrelsen, räknar med ett underskott jämfört med budget. Det enskilt största underskottet redovisas av omsorgen där det i första hand är äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen som har högre nettokostnader än budgeterat. Trots att verksamheterna redovisar underskott visar prognosen på ett positivt resultat för helåret på 13 mkr vilket är 6 mkr bättre än budgeterat, förklaringen är att skatteintäkterna prognostiseras bli 10 mkr bättre budget.

Nettokostnadsavvikelsen jämför nettokostnaden med referenskostnaden som är den "statistiskt förväntad" kostnaden. Ett resultat över noll indikerar högt kostnadsläge på grund av hög ambitionsnivå och/eller låg effektivitet. Nettokostnadsavvikelsen för skolan visar att förskolan och gymnasiet är billigare än referenskostnaden medan grundskolan är 11 mkr dyrare än förväntan. Kostnaderna för fritidshem motsvarar förväntad referenskostnad.

Nettokostnadsavvikelsen för omsorgen visar att IFO de två senaste åren varit 5 mkr dyrare än förväntan. Vad gäller äldreomsorgen har en stor förändring skett de senaste åren, kostnaden har gått från att vara 3 mkr lägre än förväntat 2021 till att vara 4 mkr högre än förväntat 2022.

Figur 1 Nettokostnadsavvikelse

Läsanvisningar och förklaringar till ekonomiska tabeller och grafer

1.1 Ramar 2024

Här visas budget 2023 efter att nämnderna kompenserats med samtliga löneökningar under 2023 samt den ram för 2024 som föreslogs och beslutades i Strategiutskottet 17 oktober 2023.

I siffrorna har hänsyn tagits till de äskanden som inkommit efter Kommunstyrelsens beslut i samband med höstens budgetarbete vilket gör att budgetarna har förändrats men inom den av Kommunstyrelsen fastställda ramen.

Här framgår också budgeterat och prognostiserat resultat i förhållande till skatteintäkterna.

1.2 Budget 2024 och plan 2025–2027

Här sammanfattas resultaträkningen, finansieringsanalysen och balansräkningen för budget 2024 men även planen för 2025–2027. Budget 2024 och plan till och med 2027 beräknas utifrån ett antagande om 6 926 invånare och en skattesats om 22,31 procent.

Hänsyn har tagits till de nya skatte- och pensionsprognoserna som kommit i september och augusti, prognoserna har påverkat såväl budget 2024 som planerna för 2025–2027.

1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027

Här sammanfattas kommunens planerade investeringar och avyttringar per verksamhet för åren 2024–2027.

1.4 Soliditet kommun och koncern

Diagrammet visar soliditeten i kommunen och koncernen både med och utan hänsyn till den ansvarsförbindelse för pensioner som ligger utanför bokföringen. Det är viktigt att se soliditeten ur ett koncernperspektiv. I de fall investeringsbeslut flyttas mellan kommun och bolag så blir koncernsoliditeten ett mer neutralt nyckeltal.

Målet för kommunkoncernens är att "Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden i koncernen skall uppgå till minst 20 procent år 2025 (planperiodens slut)". Koncernsoliditeten kommer att sjunka de närmaste åren då investeringarna ökar och medföra ett större lånebehov. Investeringar som tidigare planerats börjar nu komma i gång vilket gör att det kommer att vara utmanande att nå en soliditet om 20 procent 2025.

1.5 Driftbudget 2024

Driftsbudget 2024 utgår från 2023 års budget (efter compensation för löneökningar) och ger en detaljerad information om respektive nämnds budget då den visar ramarna uppdelade på verksamhets- eller ansvarsnivå. Här framgår även jämförelse mellan budget 2023 och utfall 2022 samt skillnaden mellan budget 2024 och budgeten 2023.

Jämfört med budget 2023 föreslås en ökning av budgetramarna med 32 Mkr och jämfört med utfallet 2022 är höjningen 63 Mkr till budget 2024.

1.1 Ramar 2024

Ramar förslag	Budget 2023 efter kompensation löneökning	Förändring, ökning tkr jfr BU23 efter kompensation löneökning	Ram 2024 förslag	Ökning i %, jfr BU2023
<i>Hänsyn prognos cirkulär 2023 36 efter strategiutskottet 23-10-17</i>				
Kommunfullmäktige	2 583	601	3 184	23%
<i>KS, kommunchef och stab</i>	32 403	1 211	33 614	4%
<i>Gymnasienämnden</i>	41 102	745	41 847	2%
Miljö- och byggnadsnämnden	7 943	0	7 943	0%
<i>Utskott för Strategi</i>	22 910	1 293	24 203	3%
<i>Utskott för Samhälle</i>	50 698	1 666	51 864	4%
<i>Utskott för Lärande</i>	139 656	1 370	141 026	1%
<i>Utskott för Omsorg</i>	179 949	7 059	187 007	4%
Summa kommunstyrelsen	474 661	12 843	487 504	2%
Löne-, pensions- och PO- kompensation mm 24		18 186	18 273	
Summa	477 244	31 029	508 874	7 %
6 926 invånare 1 nov 2022	6 934 invånare 5 sept. 2023		511 270	2 396 0,47%
Resultatförslag BU2024 och plan 2025–2027 jämfört med 1,5 % av skatteintäkter				0,73%
Resultatprognos 2023 samt BU2024 och plan 2025–2027 jämfört med 1,5 % av skatteintäkter				1,07%

Ramarna mellan budget 23 och budget 24 har i första hand räknats upp med ökade kapitalkostnader och lönekostnader. Ramarna för KS, kommunchef och stab har i budget 24 främst ökat på grund av ökad budget till Brand samt att budget för inköpsamordnare flyttats från utskottet för Strategi till ekonomi.

Förändringarna för Utskott för Strategi beror på att medel för inköpsamordnaren har flyttats till ekonomi samtidigt som budgeten för gemensamma lokaler har flyttats från Samhälle till utskottet för Strategi, i budgeten finns även en ökade livsmedelskostnader.

Utskott för Samhälles budgetökning förklaras av att verksamheten har en stor del av de ökade hyreshöjningar budgeten har även sänkts med den lokalbudget som flyttats över till utskottet för Strategi.

Lärande är den verksamhet som fått den största justeringen för hyreshöjningar, den totala utökningen av ramen är relativt liten då det finns ett effektiviseringskrav. Omsorgens budgetökning ligger främst på äldreomsorgen där bland annat efterfrågan på hemtjänst ökat kraftigt.

1.2 Budget 2024 och plan 2025 – 2027

<i>Förslag ramar strategiutskottet 2023-10-17</i>	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos	BU 2024	Plan	Plan	Plan
				Cirkulär 2023 36	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41
RESULTATRÄKNING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antal invånare 1 nov året före. Prognos	6 900	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926	6 926
Förändring nettokostnad jfr bokslut respektive budget i %	0,0	3,34	2,94	8,09	5,62	3,33	3,13	4,60
Förändring nettokostnad jfr bokslut respektive budget i tkr	199	13 987	12 736	36 041	27 076	16 946	16 453	24 934
Nämndernas nettokostnader	-419 034	-433 021	-445 757	-481 798	-508 874	-525 820	-542 272	-567 206
Varav avskrivningar	-13 563	-14 052	-14 732	-15 570	-16 853	-19 038	-20 287	-30 562
Interna justeringar	10 473	4 292	-5 540	7 406	16 290	19 957	23 296	29 258
Oreälvens Kraft	137	1 864	5 041	1 500	2 000	1 500	1 500	1 500
Individuell pension och skuldförändring	-16 525	-18 179	-13 229	-23 393	-26 981	-19 195	-19 981	-18 548
Totalt pensionskostnader	-27 428	-28 699	-24 119	-38 797	-44 588	-32 423	-32 085	-31 818
Verksamhetens nettokostnader	-424 950	-445 044	-459 485	-496 285	-517 565	-523 558	-537 457	-554 997
Skatteintäkter	455 906	470 462	489 100	511 932	527 722	540 556	556 860	572 456
Finansiella intäkter/kostnader	-265	-265	-2 749	-2 685	-7 761	-10 842	-14 434	-15 012
Årets resultat	30 691	32 829	26 866	12 962	2 397	6 156	4 969	2 447
<i>Enligt BU23, plan 2024–2026</i>			36 415	6 603	6 817	4 293	5 314	
<i>Skillnad förslag vs BU23, plan 24–27</i>			-9 549	6 359	-4 420	1 863	-345	
Disponibelt resultat	30 691	32 829	26 866	12 962	2 397	6 156	4 969	2 447
Resultat + avskrivningar jfr investeringar	20 630	24 947	24 598	-20 718	-110 550	-164 200	-144 694	9 124
1,5 % av skatteintäkter	6 839	7 057	7 336	7 679	7 916	8 108	8 353	8 587
Disp. resultat i % av skatteintäkter	6,7	7,0	5,5	2,5	0,5	1,1	0,9	0,4
FINANSIERINGSANALYS								
Resultat från verksamheten	44 254	46 881	41 598	28 532	19 250	25 195	25 256	33 009
Återföring investeringsinkomster	-1 132	-1 237		-1 000	-1 000	-600	-600	-600
Nedskrivningar/utrangeringar	621							
Förändring pensionsavsättning, KPA	4 470	6 304	-1 614	8 736	12 378	1 728	2 027	2
Sålda kortfristiga placeringar	2 644				59 255			
Upplåning					50 000	150 000	135 000	
Investeringsbidrag/anslutningsavgifter	330		262					
Justering rörelsekapital förändring	-10 780	-15 121	-11 497		800	800	800	800
Summa tillförda medel	40 407	36 827	30 576	37 068	140 683	177 123	162 483	33 211
Investeringar exkl. exploatering	23 624	21 095	16 307	46 100	120 300	176 895	146 450	11 385

Förslag ramar strategiutskottet 2023-10-17	Bokslut	Bokslut	Bokslut	Prognos	BU 2024	Plan	Plan	Plan
				Cirkulär 2023 36	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41	Cirkulär 2023 41
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
RESULTATRÄKNING								
Exploatering och inköp mark netto		839	693	2 750	9 500	12 500	23 500	12 500
Ökning korta placeringar		15 308	-906					
Ökning finansiella anläggnings-tillgångar/ökning aktiebolag					30 000			
Justering ej likvidpåverkande								
Återbetalning lån (vår fordran)		-15	-2	-350				
Fordran Orsa SK	0	281	201	-400	-400	-400	-400	-400
Summa använda medel	23 624	37 508	15 943	48 850	159 400	188 995	169 550	23 485
Förändring av likvida medel	16 783	-681	14 634	-11 782	-18 717	-11 872	-7 067	9 726

BALANSRÄKNING	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Anläggningstillgångar	276 451	283 761	285 440	318 720	460 867	630 824	780 087	773 010
Kortfristiga placeringar	44 853	60 161	59 255	59 255	0	0	0	0
Omsättningstillgångar	64 434	61 755	80 464	80 464	80 464	80 464	80 464	80 464
Likvida medel KVK	42 149	41 468	56 102	44 320	26 002	14 130	7 063	16 879
Summa tillgångar	427 887	447 145	481 261	502 759	567 334	725 418	867 614	870 263
Eget kapital	276 569	309 399	336 265	349 227	351 623	357 780	362 748	365 195
Avsättningar	33 561	39 865	41 480	50 216	62 594	64 322	66 349	66 351
Kortfristiga skulder	105 922	87 283	93 802	94 602	95 402	96 202	97 002	97 802
Långfristiga skulder	11 835	10 598	9 714	8 714	57 714	207 114	341 514	340 914
Summa ek, avsättning o skulder	427 887	447 145	481 261	502 759	567 334	725 418	867 614	870 263

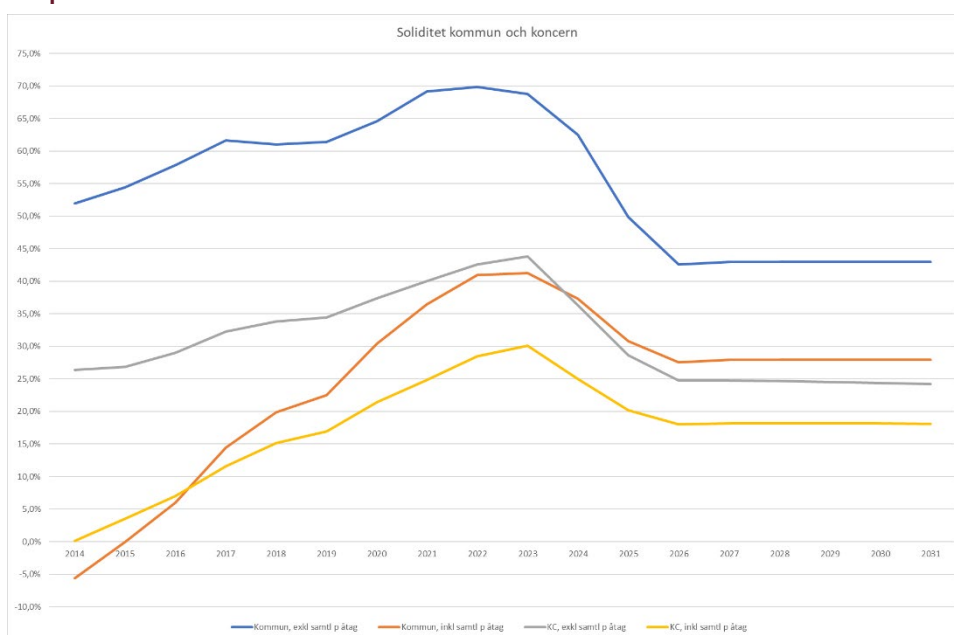
1.3 Investeringar inför 2024 och plan 2025–2027

Investeringar	2024	2025	2026	2027
Kommunstyrelsen				
Reservkraftsbehov Lillåhem	1 700	0	0	0
Summa	1 700	0	0	0
1				
Service och utveckling				
Köksutrustning	400	1 600	400	400
Datorer		100		
Summa	400	1 700	400	400
Samhälle				
Sandhedsbron	9 000	7 000		
Blästgatan, inklusive pumpstation o belysning	15 000	7 200		
Ombyggnad gator	1 000	1 000	1 000	1 000
Gång- och cykelbanor	500	500	500	500
Vägbelysning	1 000	500	500	500
Vägbelysning samförläggning el	500	500	500	500
Gata samförläggning VA	1 000	1 000	1 000	1 000
Summa Gata	28 000	17 700	3 500	3 500
Stadsnät	4 000	1 000	3 000	1 000
Utrivning/renovering Stordammen		5 000	5 000	
Inköp av mark	1 500	1 000	1 000	1 000
Ospectat Mark och exploatering	500	500	500	500
Exploatering Löva strand	3 000	6 000	13 000	7 000
Kommande exploateringar	4 500		4 000	4 000
Summa mark	9 500	12 500	23 500	12 500
Kultur och bibliotek	150		150	
Fordon	300			
Bollplaner	100	100	100	100
Ridhuset	300	300	500	300
Ungdomens hus	50		50	
Ishallen	500	500	500	500
Rörliga friluftslivet	300	300	300	300
Tallhed kartläggning underhålls- och utvecklingsplan	300			
Summa fritid	1 850	1 200	1 450	1 200
Summa Samhälle brutto	43 500	32 400	31 600	18 200
Försäljning av tomter	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200

Summa Samhälle netto	41 700	26 600	21 600	5 000
Lärande				
Centralt inventarier 10 år	1 000	500	500	500
Centralt IT 3 år	1 500	1 500	1 500	1 500
Utemiljö	800	100	100	
Summa lärande	3 300	2 100	2 100	2 000
Omsorgen				
Centralt datorer 3 år	300	310	320	330
Övrigt	100	90	155	120
Bilar	500	2 600	2 625	2 650
ÄHO inventarier		195	3 950	185
Särskilt äldreboende SÄBO	80 000	150 000	128 800	
Summa omsorgen	80 900	153 195	135 850	3 285
Summa investeringar kommunen, netto	128 000	183 595	159 950	10 685

1.4 Soliditet kommun och koncern

1.5 Driftbudget

VERKSAMHET Inför kommunstyrelsen 23-10-30	Budget 2023 efter lönekomp.	Budget 2024 KS förslag	Budget 24 VS 23	Utfall 2022	Bu 23 vs utfall 2022
Kommunfullmäktige					
Kommunfullmäktige	399	500	101	298	101
Partistöd	377	357	-20	357	20
Revision	750	970	220	697	53
Valnämnd	30	230	200	65	-35
Överförmyndare	646	727	81	623	23
God man och förvaltare	381	400	19	400	-19
Kommunfullmäktige	2 583	3 184	601	2 440	143
Kommunstyrelsen					
Kommunstyrelsen	5 466	5 666	200	9 391	-3 925
Kommunchef	4 332	4 203	-129	3 528	804
Ekonomienheten	5 081	5 772	691	5 449	-368
Personalenheten	2 950	2 997	47	2 635	315
Kommunikation	3 753	3 771	18	2 589	1 164
Brandkåren Norra Dalarna	7 571	7 900	329	7 353	218
Gymnasiet	41 102	41 847	745	37 555	3 547
Upphandlingsenheten	1 345	1 345	0	820	525
Löneservice	1 905	1 960	55	1 777	128
Miljö- och byggnadsnämnden	7 943	7 943	0	5 971	1 972
Kommunstyrelsen	81 448	83 404	1 956	77 069	4 379
Utskott för Strategi					
VO chef Service och utveckling	3 369	3 564	195	2 729	641
Gemensamt och administrativt stöd	10 167	9 505	-662	9 486	1 322
Utredning och utveckling	1 940	1 940	0	1 900	40
Kostenheten	4 765	5 565	800	3 673	1 092
Intendent	2 669	3 368	699	2 575	94
Kvar att fördela		261	261		
Utskott för strategi	22 910	24 203	1 293	20 362	2 548
Utskott för Samhälle					
VO chef Samhälle	2 291	2 391	100	2 213	78
Näringsliv	4 307	4 307	0	3 527	780
Integration	-300	-300	0	-879	579
Arbetsmarknad	6 586	6 586	0	5 998	588
Infrastruktur	17 384	17 734	0	17 351	33
Skog och mark	661	661	0	777	-116
Fastighet	1 232	533	-699	470	762
Kultur och bibliotek	7 190	7 190	0	6 933	257
Fritid	11 347	11 717	0	11 441	-94
Kvar att fördela		1 045	1 045		
Samhälle	50 698	51 864	1 166	47 832	2 866

VERKSAMHET Inför kommunstyrelsen 23-10-30	Budget 2023 efter lönekomp.	Budget 2024 KS förslag	Budget 24 VS 23	Utfall 2022	Bu 23 vs utfall 2022
Utskott för Lärande					
Nämnd- och styrelseverksamhet	278	400	122	264	-14
Musikskola	4 655	4 655	0	4 492	163
Förskola	37 895	37 376	-750	35 603	2 273
Grundskola och fritidshem	87 971	86 746	-1 000	79 030	8 716
Anpassad grundskola	2 550	4 300	1 750	3 775	-1 225
BUU admin. (inkl. buffert m.m.)	6 307	5 551	0	5 115	1 192
Kvar att fördela		1 998	1 998		
Lärande	139 656	141 026	1 370	128 279	11 377
Utskott för Omsorg					
Socialförvaltning gemensamt	2 364	3 213	849	2 459	-95
Äldreomsorg (bidrag 3 680 tkr)	80 727	84 300	3 573	80 097	467
HS-enheten	16 991	16 191	-800	13 434	3 557
Socialpsykiatri	4 498	5 622	1 124	3 599	899
LSS	27 570	26 000	-1 570	24 864	2 680
Individ och familjeomsorg	23 491	23 000	-491	25 610	-2 119
Ekonomiskt bistånd	7 030	7 000	-30	5 789	1 241
Familjerätt och rådgivning	1 641	1 641	0	1 530	111
SOC admin. (inkl. buffert m.m.)	16 836	17 500	664	14 000	3 026
Integration (EKB)	-1 200		1 200	-1 604	404
Kvar att fördela		2 540	2 540		
Omsorg	179 948	187 007	7 059	169 776	10 172
Summa Kommunstyrelsen	474 660	487 504	13 122	443 318	31 342

Löneökning, pension och PO ej fördelad		18 186	18 186		
Summa nämndernas nettokostnad	477 243	508 874	31 308	445 758	31 485
			6,6%		7,1%

Bilagor till kommunplanen

Bilaga 1: Prioritering av planer 2024 Orsa

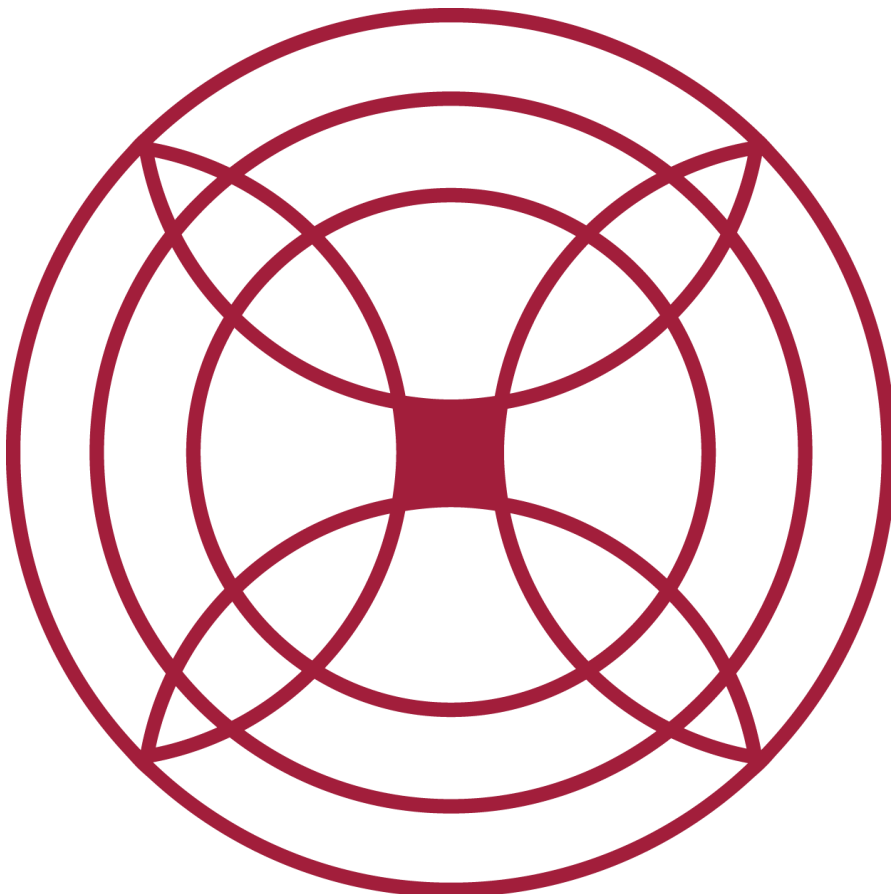
Bilaga 2: Investeringsplan 10-årig

**ORSA
KOMMUN**

PRIORITERING AV PLANER 2024

Innehållsförteckning

Strategi för prioritering av planer.....	3
Syfte	3
Kriterier för prioritering av planarbeten	3
Prioritering av inkomna ansökningar om planändring eller ny detaljplan.....	3
Beslut om planprioritering.....	4
En röd tråd i samhällsplaneringen	4
Detaljplaneprocessen.....	5
Vilande planer och borttagande av beviljade planuppdrag	5
Ersätta äldre detaljplaner	5
Särskilda prioriteringsområden för år 2024	7
Bostäder.....	7
Utveckling av Grönklitt	7
Prioriterade planer 2024.....	8
Detaljplan för Löva strand	8
Detaljplan för Sydöstra Grönklitt	9
Planprogram för Grönklitt.....	10
Detaljplan för bostäder på Viborg 37:1 m.fl.	11
Planeringsstrategi Orsa.....	12
Översikt planprioritering åren 2024 och framåt	13

Strategi för prioritering av planer

Syfte

För att tydliggöra dels hur privata planer, genom inkomna ansökningar om planbesked för planändring eller ny detaljplan hanteras och prioriteras, dels hur kommunens egna planuppdrag ska prioriteras av kommunstyrelsen, har följande strategi tagits fram.

Strategin syftar till att förenkla handläggningen för förvaltningen samt göra prioriteringen och handläggningen av planarbeten mer lättförståelig.

Kriterier för prioritering av planarbeten

För att kunna fokusera på de viktiga planerna men samtidigt se till att alla planer som bedöms lämpliga kan upprättas sker prioritering av planarbeten enligt nedan angivna kriterier.

- Genomförande av ÖP/FÖP och målsättningar i strategiska planer.
- Planer som är av stor betydelse för kommunens verksamheter och som är av stor betydelse för kommunens utveckling.
- Planer som ger exploaterbar mark för verksamheter av stort allmänt intresse. Planerna ska bedömas skapa sysselsättning samt vara attraktiva, lämpliga och aktuella för genomförande.
- Planer som ger exploaterbar mark för bostäder där det finns stort allmänt intresse och som bedöms attraktiva, lämpliga och aktuella för genomförande.
- Särskilda planer av stort allmänt intresse som ej innefattar bostäder eller verksamheter, exempelvis infrastruktursatsningar.

Planerna bedöms även utifrån hur många bostäder eller arbetstillfällen som planen skapar, där ett större antal bostäder eller arbetstillfällen ger en högre prioritering. Om det rör en plan för kommunens verksamheter eller särskilda planer av stort allmänt intresse prioriteras planerna efter hur stor nytta de bedöms göra.

Planerna värderas efter planområdets geografiska närhet till kommunikationer, service och infrastruktur samt efter den rådande efterfrågan av det planen möjliggör, exempelvis bostäder eller arbetstillfällen.

Prioritering av inkomna ansökningar om planändring eller ny detaljplan

När en ansökan om planbesked för planändring eller ny detaljplan inkommer till kommunen alternativt i de fall där kommunen själv vill planlägga gör planenheten en bedömning av hur många av kriterierna och bedömningsgrunderna som planen uppfyller.

Miljö- och byggnadsförvaltningen prioriterar sedan tillsammans med samhällsbyggnadsgruppen mot de pågående prioriterade planarbeten och eventuellt övriga ansökningar som tas upp i kommunstyrelsen för beslut vid samma tillfälle. För de planer som kommunstyrelsen ger positivt planbesked beslutar kommunstyrelsen om planens prioritering efter förslag i ett tjänsteutlåtande.

Om flera planer bedöms uppfylla lika många kriterier och bedömningsgrunder prioriteras de efter när ansökan inkom till kommunen.

Om en ansökan anses vara extra prioriterad finns möjlighet för kommunstyrelsen att prioritera upp planen samtidigt som beslut om planbesked tas. Nya planer som kommunstyrelsen bedömer att inte prioritera upp läggs alltid till sist i planprioriteringen.

En detaljplan med planuppdrag som bedöms som relativt enkel att upprätta och handlägga kan utan beslut av kommunstyrelsen påbörjas och färdigställas trots att den inte ligger överst i prioriteringen om det innebär att handläggarnas arbetstid nyttjas optimalt.

Beslut om planprioritering

Prioriteringen av planer tas upp till beslut i kommunfullmäktige i samband med att kommunplanen tas varje år eller när ny prioritering behöver ske av någon orsak. Kf har delegerat till Ks att fatta beslut om prioriteringar under året. Vid detta tillfälle kan de planer som finns med i prioriteringslistan prioriteras om ifall det känns angeläget. Utöver kriterierna och bedömningsgrunderna ovan kommer hänsyn även att tas till hur länge en plan har väntat i listan och när det är angivet i planuppdraget att planen bedöms kunna antas.

En röd tråd i samhällsplaneringen

Planprioriteringen hanterar framtagandet av såväl översikts- som detaljplanering. Planeringsarbetet bör följa en röd tråd genom vilken lokalisering och utbyggnad/exploatering följer antagna planer och strategier.

För att planering ska ske i den riktning som kommunen förordar krävs att planering och beslutsprocesser går i samma riktning. För att fullfölja den röda tråden i samhällsbyggnadsprocessen och möjliggöra ett framgångsrikt genomförande av översiktsplaner och strategier krävs ett brett samarbete och samverkan mellan många olika aktörer.

Samhällsplanering är en process där kommunen har stor rådighet och som kräver bred kunskap, involverar många aktörer och påverkas av lagstiftning. Våra livsmiljöer ska formars utifrån en helhetssyn, det vill säga planeringen ska sträva mot att den byggda miljön har goda sociala och fysiska egenskaper. Till sociala egenskaper hör socialt deltagande och människors tillit till varandra och till institutioner.

Kontinuerlig översiktsplanering

Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen av översiktsplan med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi. Om inte detta genomförs upphör översiktsplanen att vara aktuell. Avsikten med en planeringsstrategi är att den ska vara mer framåtsyftande än aktualitetsprövningen i och med att kommunens fortsatta arbete med översiktsplaneringen ska vara i fokus. Därför är det också möjligt att ändra strategin från det att den antagits och fram till nästa ordinarie val. Om fullmäktige i stället antar en ny översiktsplan inom första halvan av mandatperioden behöver kommunen inte anta en planeringsstrategi inom samma period.

Lokaliseringsutredningar

Kommunen ser utmaningar med att skapa framtida bostadsområden samtidigt som lagstiftaren ställer höga krav på ett områdes lämplighet exempelvis vad avser geoteknik, översvämningar och risker. Därför finns ett behov av att jobba med tidiga lokaliseringsutredningar för att ta fram lämplig mark för utveckling.

Detaljplaneprocessen

Kommunstyrelsen ska ta beslut vid följande skeden i detaljplaneprocessen:

- Uppdrag om och godkännande av Start-PM (om sådant upprättas).
- Godkännande av programhandling (om sådant upprättas) samt ge Miljö- och byggnadsförvaltningen i uppdrag att gå ut på samråd i programskedet.
- Besluta om planen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Det särskilda beslutet ska fattas efter att undersökningen är klar. Om arbetet med att ta fram eller ändra detaljplanen påbörjats efter 31 mars 2020 ska det särskilda beslutet fattas inom ramen för samrådet, det vill säga innan granskningen påbörjas.
- Godkänna samrådshandlingar.
- Godkänna granskningshandlingarna i de fall då planförslaget är av principiell art eller i övrigt av större vikt eller har ändrats väsentligt jämfört med samrådshandlingarna.
- Godkänna ett planförslag som kommunfullmäktige ska anta *eller* anta ett färdigt planförslag i de fall då kommunfullmäktige har delegerat uppgiften att anta detaljplaner till kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen behöver inte godkänna upprättade planhandlingar eller ge förvaltningen i uppdrag att gå ut på samråd i planskedet om det inte är av principiell art eller i övrigt av större vikt. Detta kan göras genom att kommunstyrelsen fattar beslut om delegation i samband med planuppdrag.

I de fall där en strategisk miljöbedömning ska genomföras ska kommunstyrelsen fatta nödvändiga beslut. Även eventuella exploateringsavtal eller andra typer av avtal som berör planen ska godkännas samtidigt som planen antas av kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige.

Vilande planer och borttagande av beviljade planuppdrag

Påbörjade planer som blir vilande, t.ex. för att planintressenten inte är aktiv i planprocessen eller för att de inväntar beslut eller långa utredningar, flyttas till separat lista för vilande detaljplaner. När en detaljplan är antagen och Miljö- och byggnadsförvaltningen ska påbörja handläggningen av nästa detaljplan går Miljö- och byggnadsförvaltningen först igenom de planer som ligger i sektionen för vilande planer och ser om det har hänt något som gör att det går att fortsätta handläggningen av någon av planerna. I så fall plockas den detaljplanen åter upp till "Pågående planer" och i annat fall påbörjas den detaljplan som ligger överst i planlistan.

Planarbeten som inte sätts i gång, blir vilande under en längre tid eller som inte kan slutföras finns kvar i plankatalogen till dess att de avslutas genom beslut av kommunstyrelsen.

Ersätta äldre detaljplaner

Det finns många äldre detaljplaner som sällan uppfyller dagens krav eller önskemål kring hur planering ska ske och på så sätt är inaktuella. Av den anledningen bör kommunen kontinuerligt fatta beslut om att omarbета och ersätta eller upphäva äldre detaljplaner. Samma kriterier som för övrig

planläggning gäller, se sidan 3. Beslut om att omarbete och ersätta en äldre detaljplan innebär att ett nytt planarbete påbörjas.

Särskilda prioriteringsområden för år 2024

Bostäder

Kommunstyrelsen i Orsa ansvarar för planprioriteringen och även om översyn sker löpande så är det viktigt att årligen besluta om vilka insatser som ska prioriteras under året. Kommunen vill få fram mer mark som går att bebygga med bostäder. Av detta skäl är detaljplaner för bostäder ett prioriterat område. Under år 2023–2024 pågår planarbete med bland annat Löva strand med syftet att skapa nya bostäder.

Utveckling av Grönklitt

Friluftsområdet Grönklitt är aktuellt för utveckling. Ägaren Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB ser potential att växa och vill utöka antalet bostäder i området. Under 2023–2024 arbetar miljö- och byggnadsförvaltningen med både detaljplan och planprogram i Grönklitt. Planprogrammet syftar till att skapa långsiktiga förutsättningar för en fortsatt utbyggnad av bostäder i Grönklitt, samt att studera frågor som vägar, natur, miljö, parkering osv. i ett större perspektiv.

Prioriterade planer 2024

Detaljplan för Löva strand

Planens syfte

Tillskapa byggrätter för bostäder av blandat slag i naturnära och vackert läge invid Orsajön i Orsas södra delar strax norr om byn Vattnäs.

Huvudman

Kommunen är markägare men detaljplanen kan komma att omfatta flera angränsande fastigheter.

Läge, areal och markägoförhållanden

Invid Orsajön i Orsas södra delar strax norr om byn Vattnäs. Området är stort och bedöms kunna inrymma en större mängd bostäder.

Tidplan

Tidplanen och framskridandet är beroende av att framför allt vägfrågan löses. Orsa kommun behöver ordna en trafiksäker och bra lösning för trafik till och från området.

Uppskattad kostnad för kommunen

Projektet är kommunalt.

Detaljplan för Sydöstra Grönklitt

Planens syfte

Grönklittsområdet växer och Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB har givits positivt planbesked för att tillskapa byggrätter för bostäder i ett område som ligger intill Råtjärnen och området Rovdjursbyn.

Huvudman

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB är ägare till området och är även den part som tagit initiativ till planläggning.

Läge, areal och markägoförhållanden

Planområdet ligger i Grönklittsområdet. Området är relativt stort och bedöms kunna inrymma en stor mängd bostäder. Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB äger marken.

Tidplan

Beslut om planbesked har fattats. Enligt den preliminära tidplanen ska detaljplanen antas under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal har tecknats.

Planprogram för Grönklitt

Planens syfte

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB har målet att Grönklitt ska växa med 8 000 bäddar under de kommande 15 åren. Planprogrammet syftar till att skapa långsiktiga förutsättningar för den stora utbyggnationen och ska peka ut och avgränsa framtida nybyggnadsområden. Infrastrukturen, natur- och rekreationsvärden, omdragning av längdskidsspår och tillgången till liftar är aspekter som behöver studeras i planprogrammet.

Huvudman

Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB är ägare till området.

Läge, areal och markägoförhållanden

Planområdet omfattar hela Grönklittsanläggningen (Hansjö 135:68) som ägs av Orsa Grönklitt Friluftsanläggning AB.

Tidplan

Enligt den preliminära tidplanen ska planprogrammet samrådats och godkännas under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal ska tecknas.

Detaljplan för bostäder på Viborg 37:1 m.fl.

Planens syfte

Privat projekt som syftar till att tillskapa byggrätt för bostäder på ett område intill Digerbergets skola i Orsa.

Huvudman

Initiativ till exploatering kommer från privat ägare. Detaljplaneringen avser ett antal privatägda fastigheter.

Läge, areal och markägoförhållanden

I området Viborg intill Digerbergets skola. Området omfattar cirka 15 000 m² och ägs av en privat aktör.

Tidplan

Beslut om planbesked fattades av kommunstyrelsen 19 september 2022. Planen har givits hög prioritet. Under 2023 har detaljplanearbetet, som drivs av konsulter som anlits av exploitören, pausats efter att det visade sig att mer utredning krävdes innan detaljplanearbetet kunde fortsätta. Om utredningsarbetet leder fram till förändrade förutsättningar som gör det möjligt att återuppta detaljplanearbetet är kommunen redo att göra det under 2024.

Uppskattad kostnad för kommunen

Planavtal behöver tecknas.

Planeringsstrategi Orsa

Planens syfte

Från och med valet år 2022 ersätts aktualitetsprövningen med krav om att kommunfullmäktige ska ta fram en planeringsstrategi varje mandatperiod. Strategin ska antas senast 24 månader efter ordinarie val. Senast den 11 september 2024 ska fullmäktige ha antagit kommunens första planeringsstrategi.

Syftet med planeringsstrategin är att den ska främja en ökad kontinuerlig översiktsplanering för att hålla översiktsplanen aktuell. Om översiktsplanen regelbundet blir föremål för politisk helhetsbedömning blir det också klarlagt om planen fortfarande ger uttryck för de övergripande politiska målen i kommunen. Kommuninvånare, näringsliv och intresseorganisationer med flera behöver kunna lita på att översiktsplanen uttrycker den aktuella politiska inställningen till bebyggelseutvecklingen i olika delar av kommunen eller om översiktsplanens ställningstaganden kan komma att ändras. Planeringsstrategin i sig innebär dock ingen ändring av översiktsplanen utan ska enbart tala om vad kommunen ska fokusera på i översiktsplaneringen och om det finns delar av planen som behöver ändras.

Översikt planprioritering åren 2024 och framåt

Prioriterade planer 2024

DP Löva strand
DP Sydöstra Grönklitt
Planprogram Grönklitt
Planeringsstrategi
DP Viborg

Preliminär start 2025

DP Söder om Grönklitt (Hansjö
168:1)

Ej tidsatta planer

Vindbruksplan
DP Skeer

Orsa Kommun	Prognos		2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
	2023	2024									
KS											
Reservkraftsbehov Lillåhem		1 700									1 700
Reservkraftsbehov Kommunhuset, lagt under kommunchef	300										300
Reservkraftsbehov Kommunhuset, Bidrag fr MSB, under kommunc	-50										-50
SÄBO	20 000	80 000	150 000	128 800							378 800
Summa Kommunstyrelsen	20 250	81 700	150 000	128 800	0	0	0	0	0	0	380 750
SoU											
Nytt ledningssystem	1 369										1 369
IT projektsystem	744										744
Köksutrustning	700	400	1 600	400	400	400	400	400	400	400	5 500
Intendent / vaktm	350					800					1 150
Datorer			100			100					200
Summa Service o Utveckling	3 163	400	1 700	400	400	1 300	400	400	400	400	8 963

Samhälle	Prognos										
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa
Ospec invest gata-park Sandhedsbron	2 000	9 000	7 000								18 000
Blästgatan, 22,2 mkr, inkl pumpstation o belysning		15 000	7 200								22 200
Ombyggnad gator	2 300	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	11 300
Gång och cykelbanor	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Vägbelysning	2 400	1 000	500	500	500	500	500	500	500	500	7 400
Vägbelysning samförläggn el	1 400	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 900
Gata samförläggning VA	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 000
Summa Gata	9 600	28 000	17 700	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500	79 800
Stadsnät	3 000	4 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	17 000
Reservkraftsbehov Stadsnätsnoden	337										337
Summa Stadsnät	3 337	4 000	1 000	3 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	17 337
Utrivning alt. renovering Stordammen	250		5 000	5 000							10 250
Inköp av mark	1 000	1 500	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	10 500
Ospec Mark-och exploatering	500	500	500	500	500	500	500	500	500	500	5 000
Exploatering Löva strand (oklart hur planenhet fakturerar) kolla investeri	1 000	3 000	6 000	13 000	7 000						30 000
Kommande exploateringar		4 500		4 000	4 000	4 000					16 500
Summa Mark	2 750	9 500	12 500	23 500	12 500	5 500	1 500	1 500	1 500	1 500	72 250
Kultur och bibliotek		150		150		150		150		150	750
Summa Kultur o bibliotek	0	150	0	150	0	150	0	150	0	150	750
Fordon	100	300									400
Bollplaner	300	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1 200
Ridhuset	600	300	300	500	300	300		300		300	2 900
Ungdomens hus		50		50		50		50		50	250
Ishallen	2 300	500	500	500	500	500	500	250	250		5 800
Rörliga friluftslivet	300	300	300	300	300	300		300		250	2 350
Tallhed kartläggning underhålls- och utvecklingsplan		300								300	600
Summa Fritid	3 600	1 850	1 200	1 450	1 200	1 250	600	1 000	350	1 000	13 500
Sa Samhälle brutto	19 287	43 500	32 400	31 600	18 200	11 400	6 600	7 150	6 350	7 150	183 637
Försäljning tomter Löva Strand				-10 000	-10 000	-10 000					-30 000
Försäljning tomter		-1 000	-5 000		-3 000	-3 000	-3 000	-3 000			-18 000
Försäljning tomter (utökat preliminärt)	0	-800	-800		-200		-200		-200		-2 200
Summa Försäljning	0	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200	-13 000	-3 200	-3 000	-200	0	-50 200
Summa Samhälle	19 287	41 700	26 600	21 600	5 000	-1 600	3 400	4 150	6 150	7 150	133 437

	Prognos											
	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	Summa	
Lärande												
Centralt invent 10 år	1 000	1 000	500	500	500	500	500	500	500	500	6 000	
Centralt invent 5 år												0
Centralt IT 3 år	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	15 000	
Utemiljö		800	100	100			100		100		1 200	
Summa Lärande	2 500	3 300	2 100	2 100	2 000	2 000	2 100	2 000	2 100	2 000	22 200	
Omsorg												
Centralt datorer 3 år	250	300	310	320	330	340	350	360	370	380	3 310	
Övrigt	300	100	90	155	120	120	150	115	80	100	1 330	
ÄHO inventarier	0		195	3 950	185	130	175	170	165	165	5 135	
Centralt bilar 5 år	3 100	500	2 600	2 625	2 650	2 140	2 700	2 725	2 750	2 220	24 010	
Summa Omsorg	3 650	900	3 195	7 050	3 285	2 730	3 375	3 370	3 365	2 865	33 785	
Summa investeringar kommunen, brutto	48 850	129 800	189 395	169 950	23 885	17 430	12 475	12 920	12 215	12 415	629 335	
Avyttringar	0	-1 800	-5 800	-10 000	-13 200	-13 000	-3 200	-3 000	-200	0	-50 200	
Summa investeringar kommunen, netto	48 850	128 000	183 595	159 950	10 685	4 430	9 275	9 920	12 015	12 415	579 135	
Orsa Lokaler AB	25 620	58 000	17 000	5 000	19 000	17 000	17 000	22 000	8 000	8 000	196 620	
Orsabostäder AB	15 950	34 800	30 600	15 600	35 000	15 000	35 000	15 000	35 000	35 000	266 950	
Orsa Vatten och Avfall AB	48 965	73 990	55 970	20 720	16 650	45 050	24 050	13 900	8 900	8 900	317 095	
Summa investeringar kommunkoncernen, brutto	139 385	296 590	292 965	211 270	94 535	94 480	88 525	63 820	64 115	64 315	1 410 000	